

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІНІҢ М.
БӨКЕНБАЕВ атындағы АҚТӨБЕ ЗАҢ ИНСТИТУТЫ

Думов Н.А.

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ
МЕН ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ»

ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛЫ

Ақтөбе, 2024

ӘОЖ 340(075.8)
КБЖ 67.0я73
Д 80

Басуға Қазақстан Республикасы Ішкі Істер Министрлігінің М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының Ғылыми кеңесімен ұсынылды

Рецензенттер:

Е.Е. Қайнар – Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты бастығының орынбасары, (PhD) философия докторы, полиция подполковнигі

Д.А. Амангельдиев – Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты, кәсіби даярлық факультетінің бастығы, (PhD) философия докторы, полиция полковнигі.

Д 80 «Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы мен даму перспективалары»: оқу-әдістемелік құралы / Думов Н.А. Ақтөбе: Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты, 2024. - 72 б.

ISBN 978-601-384-105-2

Аталған оқу-әдістемелік құралы Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық курсы бойынша сабақтар өткізуге арналған. Негізгі мақсат - білім алушылардың нормативтік-құқықтық базада бағдарлау дағдылары мен дағдыларын қалыптастыру, ұсынылған жағдайларды сауатты және тиімді шешу. Жоғары оқу орындарының курсанттары мен тыңдаушыларына, оқытушыларға, магистранттарға және құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне арналған.

ӘОЖ 340(075.8)
КБЖ 67.0я73

ISBN 978-601-384-105-2

©Думов Н.А., 2024 ж.
©Қазақстан Республикасы ІІМ
М.Бөкенбаев атындағы
Ақтөбе заң институты, 2024 ж.

МАЗМҰНЫ

1 бөлім. «Қазақстан республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары» курсының бағдарламасы.....	2-7
2 бөлім. Оқу бойынша әдістемелік нұсқаулар.....	8-10
3 бөлім. Практикалық сабақ жоспарлары.....	11-44
4 бөлім. Рефераттардың шамамен тақырыбы.....	45
5 бөлім. Қорытынды бақылауға дайындалуға арналған сұрақтар.....	46-51
6 бөлім. Қорытынды және аралық бақылауға дайындық кезінде міндетті ретінде ұсынылған негізгі нормативтік-құқықтық актілердің тізімі.....	52-53
7 бөлім. Қорытынды және аралық бақылауға дайындық кезінде міндетті ретінде ұсынылған негізгі әдебиеттердің тізімі.....	54-55
8 бөлім. Тест тапсырмалары.....	56-70

1 БӨЛІМ. КУРС БАҒДАРЛАМАСЫ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ»

Тақырып 1. Қазіргі қазақстандық әкімшілік құқықты дамытудың негізгі тенденциялары

Қазіргі қазақстандық әкімшілік құқық. Қылмысты әлеуметтік-құқықтық бақылаудың негізі ретінде Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінің эволюциясы. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқығын қалыптастыру және дамыту мәселелері. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының өзгеруіне әсер еткен әлеуметтік-саяси тәртіп факторлары. Қазақстанның әкімшілік құқықты дамыту бағытында ілгерілеу процесі. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқығын дамытудың тарихи контекстінің ерекшеліктері. Қылмысты әлеуметтік-құқықтық бақылаудың негізі ретінде қазақстандық әкімшілік құқықты кезең-кезеңімен қалыптастыру. Мемлекеттік-құқықтық құрылымның және әкімшілік құқық жүйесін ұйымдастырудың жаңа саяси моделі. Қазақстандық әкімшілік құқықты дамытудағы қайшылықтар.

Тақырып 2. Әкімшілік құқық әдістері: қазіргі түсінік, түрлері, қолдану ерекшеліктері

Әкімшілік құқық ғылымының түсінігі. Әкімшілік құқық ғылымының қалыптасуы мен дамуы: полицейден әкімшілік құқыққа. Қазақстан Республикасының қазіргі әкімшілік құқығы. Шет елдердің әкімшілік құқық ғылымы.

Құқық саласы ретінде әкімшілік құқықтың пәні, әдісі және жүйесі. Әкімшілік құқық көздері. Қазақстан құқығының құқықтық жүйесіндегі әкімшілік құқықтың орны. Әкімшілік құқық ғылымының түсінігі, пәні және әдістері. Заң ғылымдары жүйесіндегі әкімшілік құқық ғылымының орны. Әкімшілік құқық ғылымын дамыту. Ғылыми еңбектердегі әкімшілік құқықтың өзекті мәселелерін әзірлеу. Әкімшілік құқық пен мемлекеттік басқаруды жетілдірудегі ғылымның рөлі.

"Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары" оқу пәнінің пәні, міндеттері мен құрылымы.

Тақырып 3. Әкімшілік-құқықтық реттеу тетігінің кейбір аспектілері туралы

Әкімшілік-құқықтық реттеу механизмінің түсінігі және оның элементтері. Әкімшілік-құқықтық норма ұғымы. Әкімшілік-құқықтық нормалардың құрылымы мен түрлері. Уақыт пен кеңістіктегі әкімшілік-құқықтық нормалардың әрекеті. Әкімшілік-құқықтық нормаларды іске асыру. Әкімшілік құқық нормаларын іске асыру тәсілдері. Әкімшілік-

құқықтық қатынастардың түсінігі мен құрылымы, олардың түрлері. Әкімшілік құқықтағы заңды фактілер. Әрекеттер мен оқиғалар.

Тақырып 4. Қазіргі жағдайда мемлекеттік басқаруды әкімшілік-құқықтық ұйымдастырудың негіздері

Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық ұйымының Әкімшілік құқық жүйесіндегі орны.

Әкімшілік құқық-Құқықтық нормалардың, институттардың, кіші салалардың тұтас жүйесі. Мемлекеттік-басқару қатынастары: ұйымдық-құрылымдық және ұйымдастырушылық-функционалдық. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық ұйымының мәні. Мемлекеттік басқару түсінігі мен жүйесі. Басқару субъектісі, басқару объектісі, басқару байланыстары (тікелей байланыстар, кері байланыстар). Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық ұйымының элементтері. Басқаруды ұйымдастырудың құқықтық негіздері. Басқарудағы салалық, салааралық және өңірлік принциптер. Қазақстан Республикасындағы атқарушы биліктің жүйесі мен құрылымы. Мемлекеттік басқарудың функциялары мен әдістері.

Тақырып 5. Адам мен азаматтың әкімшілік-құқықтық мәртебесі: түсінігі, мазмұны, қазіргі жағдайы

Қазақстан Республикасы азаматтарының әкімшілік-құқықтық мәртебесі. Олардың әкімшілік құқық қабілеттілігі, әрекет қабілеттілігі, азаптау қабілеті. Әкімшілік құқық бойынша азаматтардың құқықтары мен бостандықтары. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық міндеттері. Азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының заңды кепілдіктері. Шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдардың әкімшілік-құқықтық мәртебесі. Азаматтардың арнайы әкімшілік мәртебесі. Адам мен азаматтың әкімшілік-құқықтық мәртебесін іске асыру кепілдіктері.

Тақырып 6. Әкімшілік реформа жағдайындағы атқарушы билік органдарының әкімшілік-құқықтық мәртебесі

Атқарушы органның түсінігі және негізгі белгілері. Атқарушы билік органдарының құқықтық мәртебесі мен түрлері. Қазақстан Республикасындағы атқарушы билік органдарының жүйесі. Атқарушы биліктің мемлекеттік органдары жүйесінің негізгі буындары. Атқарушы биліктің мемлекеттік органдарының түрлері. Қазақстан Республикасының Үкіметі: білім беру тәртібі, құрамы, негізгі өкілеттіктері. Қабылданатын актілердің түрлері. Қызмет нысандары. Қазақстан Республикасының атқарушы билік органдары. Президент және оның мемлекеттік басқару саласындағы құқықтық мәртебесі.

Тақырып 7. Мемлекеттік қызметшілердің мәртебесін әкімшілік-құқықтық реттеудегі проблемалар

Мемлекеттік қызмет түсінігі және түрлері. Мемлекеттік қызмет, оның мәні мен принциптері. Мемлекеттік қызмет лауазымы. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет жүйесі. Мемлекеттік қызметші және оның әкімшілік-құқықтық мәртебесі. Мемлекеттік қызметшілердің жіктелуі. Мемлекеттік қызметшінің міндеттері мен құқықтары. Мемлекеттік қызметтегі құқық шектеулер. Мемлекеттік қызметшілердің құқықтық және әлеуметтік кепілдіктері. Мемлекеттік қызметті өткеру. Мемлекеттік қызметшілерді көтермелеу және жауапкершілік. Тәртіптік жауапкершілік және оның түрлері. Мемлекеттік қызметті тоқтату.

Тақырып 8. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық нысандарын қазіргі заманғы айқындау

Мемлекеттік басқару нысандарының түсінігі және жіктелуі. Басқарушылық қызметтің құқықтық және құқықтық (ұйымдастырушылық-техникалық және материалдық-техникалық іс-қимылдар) нысандары. Заң шығару (құқық белгілеу) қызметі. Құқық қолдану қызметі және оның түрлері (реттеуші және құқық қорғау). Әкімшілік шарт және мемлекеттік басқару нысаны ретіндегі өзге де заңды маңызы бар іс-әрекеттер. Басқарудың құқықтық актілері: түсінігі, белгілері, жариялау және мемлекеттік тіркеу тәртібі

Тақырып 9. Мемлекеттік басқару әдістері: теория мәселелері

Мемлекеттік басқару әдістерінің түсінігі мен мәні, оларды жіктеу. Тіркеу, лицензиялау, сертификаттау, квоталау, қадағалау және т. б. Мемлекеттік басқарудың құқықтық әдістері. Сендіру мемлекеттік басқару әдісі ретінде. Сендіру түсінігі және негізгі белгілері. Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары азаматтарды көтермелеудің жоғары нысаны ретінде. Әкімшілік мәжбүрлеудің түсінігі мен ерекшеліктері. Оның мемлекеттік мәжбүрлеудің басқа түрлерінен айырмашылығы. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларын қолданудың мақсаттары мен негіздері. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларының түрлері, олардың құқықтық сипаттамасы, қолдану мақсаттары мен негіздері. Әкімшілік-алдын алу шаралары. Әкімшілік бұлтартпау шаралары. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларын қолданудың заңдылығына кепілдік.

Тақырып 10. Мемлекеттік басқарудағы тәртіп пен заңдылықты қамтамасыз ету мәселелері

Мемлекеттік басқарудағы заңдылық пен тәртіптің мазмұны мен маңызы. Мемлекеттік басқарудағы заңдылық пен тәртіпті қамтамасыз ету

тәсілдері. Бақылаудың мәні мен түрлері. Бақылау және қадағалау. Мемлекеттік бақылау және оның түрлері. Заң шығарушы (өкілді) билік органдарының бақылауды жүзеге асыруы. Сот бақылауының мәні мен ерекшеліктері, оның түрлері. Тікелей және жанама сот бақылауы. Атқарушы билік органдарын бақылау. Прокуратураның жалпы қадағалауы, оның түсінігі, мақсаттары, міндеттері мен пәні. Прокурордың заң бұзушылықтарға ден қою нысандары. Әкімшілік қадағалаудың түсінігі, мазмұны және тән белгілері. Әкімшілік қадағалау түрлері. Ұйымдар мен азаматтардың қызметіне әкімшілік қадағалауды жүзеге асыратын субъектілер. Азаматтардың өтініштері, олардың мемлекеттік басқарудағы заңдылық пен тәртіпті қамтамасыз етудегі рөлі.

Тақырып 11. Ғылым мен заңнамадағы әкімшілік жауапкершіліктің түсінігі мен негізі

Әкімшілік құқық бұзушылықтың түсінігі мен негізгі белгілері. Әкімшілік құқық бұзушылықтардың түрлері. Әкімшілік құқық бұзушылықты қылмыс пен тәртіптік теріс қылықтан ажырату. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың жалпы сипаттамасы. Уақыт пен кеңістіктегі әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың қолданылуы. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнама саласындағы жүргізу пәндері. Әкімшілік құқық бұзушылықтардың көптігі. Әкімшілік жауапкершіліктің түсінігі мен негізгі белгілері. Оның заңды жауапкершіліктің басқа түрлерінен айырмашылығы. Әкімшілік жауапкершіліктің заңды, нақты және іс жүргізу негіздері. Әкімшілік жауапкершілік субъектілері. Әкімшілік жауапкершілікті болдырмайтын мән-жайлар. Құқық бұзушылық елеусіз болған кезде әкімшілік жауаптылықтан босату мүмкіндігі. Әкімшілік жауапкершілік. Лауазымды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігі. заңды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігі.

Тақырып 12. Әкімшілік құқық бұзушылықтың құрамы: бастапқы және қайталама белгілері

Әкімшілік жауапкершіліктің негізі ретінде әкімшілік құқық бұзушылықтың түсінігі мен негізгі белгілері. Композициялардың түрлері және олардың белгілері. Құқықтық құрам әкімшілік жауапкершіліктің негізі ретінде. Әкімшілік құқық бұзушылықтың объективті жағы: түсінігі мен сипаттамасы. Әкімшілік құқық бұзушылық объектілерінің жіктелуі. Жалпы рулық және әкімшілік құқық бұзушылықтың тікелей объектісі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың объективті жағы. Объективті жағының белгілері. Әкімшілік құқық бұзушылық үшін жауапкершілікке тартылатын субъектілердің сипаттамасы. Тақырыптың жалпы, арнайы және ерекше белгілері. Әкімшілік құқық бұзушылықтың субъективті жағы. Әкімшілік құқық бұзушылықтың кінәсі, себебі және мақсаты.

Тақырып 13. Әкімшілік жазалардың мақсаттарын қараудың ғылыми тәсілдері

Әкімшілік жазалар әкімшілік жауапкершілікті жүзеге асыру құралы ретінде. Әкімшілік жаза тағайындаудың түсінігі, мақсаттары мен негіздері. Әкімшілік жазаны тағайындаудың жалпы ережелері: ескіру мерзімі, жауапкершілікті жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлар, бірнеше әкімшілік құқық бұзушылық жасаған кезде жаза тағайындау, келтірілген залалды өтеу. Әкімшілік жазалардың "негізгі" және "қосымша" шараларының сараланған институты.

Тақырып 14. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдар мен лауазымды адамдардың өзекті аспектілері

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдардың түрлері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің соттарға ведомстволық бағыныстылығы. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің ішкі істер (полиция) органдарына ведомстволық бағыныстылығы. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің өзге органдар мен лауазымды адамдарға ведомстволық бағыныстылығы. Бірнеше бағыныстылық. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдардың (лауазымды адамдардың) құзыретін ажырату.

Тақырып 15. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолданудың теориялық және практикалық негіздері

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларының әлеуметтік-құқықтық сипаты және шарттылығы. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолданудың халықаралық-құқықтық аспектілері және шетелдік тәжірибесі. Қазақстан Республикасында әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдануды нормативтік-құқықтық регламенттеудің жалпы мәселелері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларының жіктелуі. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын іске асырудың материалдық және процестік мәселелері. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын іске асыру процесінде Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдары қызметкерлерінің құқықтық жауапкершілігінің проблемалық аспектілері. Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету институтын іске асыру саласындағы қызметін жетілдірудің негізгі бағыттары.

II БӨЛІМ. «ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ» ПӘНІН ОҚУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҒЫ

"Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары" пәнін оқу кезеңінде білім алушылар әр тақырып бойынша:

- ұсынылған оқулықтарды, оқу құралдарын және нормативтік актілерді зерделеу;
- оқытылған оқу материалының құрылымдық-логикалық схемаларын құру;
- сөздіктермен және анықтамалықтармен жұмыс істеу;
- электрондық ресурстардан оқу құралдарын зерделеу;
- семинар сабақтарына баяндамалар мен хабарламалар дайындау;
- практикалық сабаққа оқу-кәсіби міндеттерді шешу.

"Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары" пәнін оқу барысында студент оқуға ұсынылған негізгі және қосымша әдебиеттерге назар аударуы керек. Негізгі әдебиеттерде жетекші әкімшілік ғалымдар жазған дереккөздердің тізімі бар және басылымдардың әрқайсысы ұсынылған дәрістер курсымен қатар материалды игеруге негіз бола алады. Дәріс, оқу материалын зерделеу кезінде құқықтық реттеудің негізі және заңгердің қызметіндегі негізгі құрал болып табылатын нормативтік материалға назар аудару қажет. Әрбір тұжырым, құқық қолданушының пікірі нормативті-негізді болуы керек немесе теориялық тұрғыдан негізделген және ғылыми қауымдастық мойындауы керек (дәл осындай ақпарат берілген дәрістер курсын және әдебиеттер тізіміндегі негізгі дереккөздерді қамтиды). Нормативтік актілерді зерделеу кезінде пайдаланылатын ақпараттың өзектілігіне назар аудару керек (соңғы өзгерістер мен толықтыруларды қадағалаңыз), студенттер көбінесе ескірген актілерді қолданады, бейсаналық қателік жібереді, осылайша "білімнің" бұрмаланған жүйесін қалыптастырады.

Тест тапсырмаларын шешуге дайындық кезінде әрқашан тақырып бойынша ұсынылған дәріс, оқу және нормативтік материалдармен танысыңыз, негізгі ұғымдарды, олардың белгілерін жазыңыз, материалды бірнеше рет қайталаңыз, содан кейін ғана тест тапсырмаларын шешуге кірісіңіз.

Кітаппен жұмыс жасағанда әдебиетті таңдап, оны дұрыс оқуды, жазбаларды жүргізуді үйрену керек. Кітаппен ұтымды жұмыс істеу дағдылары әрқашан уақыт пен күш - жігерді үнемдейтінін есте ұстаған жөн. Оқулық бойынша материалды зерттей отырып, келесі сұраққа тек алдыңғы сұрақты дұрыс түсінгеннен кейін, қағаздағы барлық есептер мен тезистерді сипаттағаннан кейін ғана өту керек (соның ішінде оқулықта алынып

тасталғандар немесе өз бетінше қорытынды жасау үшін дәрістерге берілгендер).

Курстың негізгі ұғымдарын анықтауға ерекше назар аудару керек. Мұндай анықтамаларды түсіндіретін мысалдарды егжей-тегжейлі талдап, ұқсас мысалдарды өз бетінше құра білу керек. Сіз не үйреніп жатқаныңыз туралы нақты идеяға қол жеткізуіңіз керек. Дәптерде (арнайы бөлінген өрістерде) рефератты толықтыру пайдалы.

Оқулықтармен және кітаптармен өзіндік жұмыс (сонымен қатар оқытушы дәрістерде белгілеген мәселелерді өзіндік теориялық зерттеу) – бұл теориялық білім мен практикалық дағдыларды қалыптастырудың маңызды шарты. Оқу процесінің қажетті, маңызды нысаны семинарлық (практикалық) сабақтар болып табылады. Олар дәрістерде және арнайы көздер бойынша өзіндік жұмыс нәтижесінде алынған білімді шоғырландыруға және тереңдетуге ықпал етеді. Семинарлар мұғалімдердің өзіндік жұмысын бақылау құралы ғана емес, сонымен қатар тәуелсіз, кәсіби ойлауды, қорытынды жасай білуді, теориялық ережелерді практикалық қызметпен байланыстыруды қамтамасыз ететін сабақ түрі болып табылады. Семинарларда болашақ заңгерге қажетті көпшілік алдында сөйлеу дағдылары, сөйлеу мәдениеті, дәлелдеу логикасы әзірленеді.

Практикалық сабақтар максималды пайда әкелуі үшін жаттығу мен есептерді шешу дәрістерде шегерілген материал бойынша жүргізілетінін және, әдетте, дәріс курсының жекелеген мәселелерін егжей-тегжейлі талдаумен байланысты екенін есте ұстаған жөн. Дәріс материалын белгілі бір тұрғыдан игергеннен кейін ғана (атап айтқанда, ол дәрістерде көрсетілген), ол дәріс материалын талқылау және талдау нәтижесінде де, проблемалық жағдайларды, міндеттерді шешу арқылы да практикалық сабақтарда бекітілетінін атап өткен жөн. Мұндай жағдайда білім алушы материалды жақсы меңгеріп қана қоймай, оны іс жүзінде қолдануды үйренеді, сонымен қатар дәрісті белсенді түрде пысықтау үшін қосымша ынталандыру алады (және бұл өте маңызды).

"Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары" курсын зерделеудің, семинарларда табысты жұмыс істеудің маңызды шарттарының бірі ғылыми әдебиеттермен, заңнамамен жұмыс істеу дағдыларын меңгеру болып табылады. Семинар сабағына дайындық кезінде, ең алдымен, дәріс конспектісін және оқу әдебиетінің тиісті бөлімдерін оқып шығу керек; содан кейін талқыланатын тақырып бойынша ұсынылған кемінде екі арнайы дереккөзді: мерзімді басылымдардың мақалаларын, монографияларды және т. б. зерделеу қажет. Зерттелген дереккөздердің теориялық ережелерін заңдастыру және оларды семинарда сөйлеу тезистері түрінде жүйелеу маңызды. Белгілі бір мәселені шешудің әртүрлі тәсілдерін салыстыру және жұмыс авторлары келтірген дәлелдерді салыстыру негізінде өз ұстанымын нақты Мемлекеттік-құқықтық шындық фактілеріне жүгіну арқылы негіздеуге тырысу пайдалы.

"Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқығын дамытудың қазіргі жағдайы мен перспективалары" курсын зерделеу кезінде білім алушылар алған теориялық білімдерін қолданатын практикалық тапсырмаларды шешуге үлкен мән беріледі. Оң нәтижеге дәрістер оқу және семинарлар өткізу барысында оқытушылар ұсынған түрлі оқу-әдістемелік құралдарды, әдістерді кешенді пайдалану, қажетті білімді игеру бойынша жүйелі қажырлы еңбек жағдайында ғана қол жеткізуге болады.

Есептерді өз бетінше шешу кезінде курстың теориялық ережелеріне сүйене отырып, шешімнің әр кезеңін негіздеу қажет. Егер білім алушы мәселені (мәселені) шешудің бірнеше жолын көрсе, онда сіз бірнеше шешімді сипаттап, оларды салыстырып, ең ұтымдысын таңдауыңыз керек.

Ситуациялық есептерді шешуді бастамас бұрын, мәселені (мәселені) шешудің қысқаша жоспарын жасау пайдалы. Проблемалық мәселелерді немесе мысалдарды шешу егжей-тегжейлі көрсетілуі керек, көмекшілерді негізгілерден бөліп, қатаң тәртіппен орналастырылуы керек. Шешімдер қажет болған жағдайда түсініктемелермен бірге жүруі керек.

Мәселелерді шешуде тек Нормативтік құқықтық актілерді ғана емес, сонымен бірге қалыптасқан сот практикасын да басшылыққа алу керек. Әрбір мәселенің шешімі шарт талап ететін түпкілікті логикалық жауапқа және мүмкіндігінше жобаның қорытындысымен немесе қосымшасымен (мысалы, сот шешімі немесе ұйғарымы) жеткізілуі керек екенін есте ұстаған жөн.

Сынаққа немесе емтиханға дайындық кезінде алдымен сіз тапсыратын пән бойынша барлық материалдарды қарап, өзіңіз үшін қиын сұрақтарды атап өтуіңіз керек. Оларды міндетті түрде түсіну керек. Қорытындылай келе, негізгі ережелерді тағы бір рет қайталаған жөн. Рефераттар, баяндамалар, курстық жұмыстар, бақылау жұмыстары анық және түсінікті болуы керек, негізгі ережелерді нақты және біржақты тұжырымдауға, сондай-ақ мәтінді құрылымдауға тырысу керек. Әр жолы сіздің мәтініңізді біреу оқиды және ол оны шарлағысы келеді, қызығушылық тудыратын сұрақтарға тез жауап таба алады деп елестету керек.

ІІІ БӨЛІМ. ПРАКТИКАЛЫҚ САБАҚ ЖОСПАРЛАРЫ

Тақырып 1. Қазіргі қазақстандық әкімшілік құқықты дамытудың негізгі тенденциялары

Мақсаты: қазіргі кезеңде әкімшілік құқықты зерттеудің ерекше маңыздылығын анықтау; әкімшілік құқықтың нысанасын, әдісін, көздерін игеру, әкімшілік-құқықтық қатынастардың негізгі түрлерін бөліп көрсету.

Жоспар:

1. Әкімшілік құқықпен реттелетін қоғамдық қатынастар шеңбері.
2. Әкімшілік құқық әдістері.
3. Әкімшілік-құқықтық нормалар: түсінігі, құрылымы.
4. Әкімшілік құқық көздері
5. Әкімшілік-құқықтық қатынастар.

1.1 Бақылау сұрақтары

1. Әкімшілік құқық, құқық саласы және ғылым ретінде
2. Әкімшілік құқықтың объектісі мен пәні дегеніміз не?
3. Әкімшілік құқық объектісіне қандай қоғамдық қатынастар кіреді?
4. Әкімшілік құқық әдісінің ерекшеліктері қандай?
5. Әкімшілік-құқықтық норма немен сипатталады?
6. Әкімшілік-құқықтық норманың элементтерін атаңыз.
7. Әкімшілік құқық көздері дегеніміз не?
8. Әкімшілік құқық көздерін сипаттаңыз.
9. Әкімшілік-құқықтық қатынастар ұғымын атаңыз.
10. Әкімшілік-құқықтық қатынастардың азаматтық-құқықтық қатынастардан айырмашылығы

1.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Әкімшілік құқық, құқық саласы ретінде; әкімшілік құқық, оқу пәні ретінде; әкімшілік құқық пәні; әкімшілік құқық, ғылым ретінде; әкімшілік құқық объектісі; әкімшілік құқық нысанасы; әкімшілік құқық көздері; заң; кодекс; Әкімшілік шарт; әкімшілік-құқықтық норма; әкімшілік-құқықтық реттеу әдістері; әкімшілік-құқықтық қатынастар; әрекет; оқиға.

1.3 Тапсырмалар

1. Қандай құжаттарды Әкімшілік құқық көздеріне жатқызуға болады: Заң, кодекс, жарғы, Жарлық, ереже, қаулы, өкім, бұйрық, Нұсқаулық,

ережелер, телефонограмма, әдістемелік ұсынымдар? Мемлекеттің қандай органдарының актілер шығаруға құқығы бар екенін көрсетіңіз.

2. Практикалық сабақта студенттердің бірі келесі құқықтық актілердің әкімшілік құқық көздеріне жататындығын жоққа шығарды:

а) ҚР Үкіметінің қаулылары

б) құқықтың әртүрлі салаларының: әкімшілік, еңбек, азаматтық, қылмыстық нормаларын қамтитын құқықтық актілер

в) жекелеген әкімшілік - құқықтық нормалармен қатар тармақтар мен баптардың басым бөлігінде нақты ұйымдарға, кәсіпорындарға, мекемелерге жеке ұйғарымдар болатын құқықтық актілер.

Осы мәселе бойынша өз көзқарасыңызды айтыңыз.

3. Келесі заңдарды талдаңыз және олардан әкімшілік құқық тақырыбына қатысты қатынастарды табуға тырысыңыз:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған) .

- "Қазақстан Республикасының Президенті туралы" 1995 жылғы 26 желтоқсандағы № 2733 Қазақстан Республикасының конституциялық заңы.

- "Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы" Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 18 желтоқсандағы № 2688 Конституциялық заңы.

- Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V кодексі.

- "Халықтың көші-қоны туралы" Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 22 шілдедегі № 477-IV Заңы.

4. Мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардағы қандай басқару қатынастары әкімшілік құқықтың мәні болып табылмайды, бірақ құқықтың басқа салаларының нормаларымен реттеледі? Осы қатынастарды қандай құқық салалары реттейтінін талдаңыз.

5. Әкімшілік құқықтың жалпы бөлігіне кіретін құқықтық институттардың әрқайсысын сипаттаңыз.

1.4 Тест

1. Әкімшілік құқық:

A) қоғамдық қатынастарды реттейтін құқықтық нормалардың жиынтығы;

B) ерекше қатынастарды реттейтін құқықтық нормалардың жиынтығы;

C) басқару қатынастарының жиынтығы;

D) міндетті күші бар нормалар жиынтығы;

E) басқару саласында реттейтін заң нормаларының жиынтығы.

2. Әкімшілік құқық (құқық саласы ретінде):

A) атқарушы билік саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін нормалардың жиынтығын біріктіретін құқық саласы;

В) әкімшілік-құқықтық құбылыстар туралы пайымдаулар мен тұжырымдар санаттарының жүйесі;

С) ҚР Президентінің билік өкілеттіктері берілген құқық саласы;

Д) мемлекеттік органдар мен үкіметтік емес ұйымдардың қатаң регламенттелген қызметінің саласы;

Е) мемлекеттік органдар мен лауазымды тұлғаларды жазалау функцияларымен қамтамасыз ететін нормалар жиынтығы.

3. Әкімшілік құқық ғылым ретінде:

А) мемлекеттік органдар мен лауазымды тұлғаларды жазалау функцияларымен қамтамасыз ететін нормалар жиынтығы;

В) әкімшілік-құқықтық құбылыстар туралы Санаттар, пайымдаулар мен қорытындылар жүйесі;

С) нормалар жиынтығын біріктіретін құқық саласы, атқарушы билік саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін;

Д) Президент, Парламент және Үкімет қызметінің заңдылықтары туралы білімдер жиынтығы;

Е) конституциялық-құқықтық нормаларды іске асыру процесінде туындайтын құбылыстар туралы Санаттар, пайымдаулар мен қорытындылар жүйесі.

4. Әкімшілік құқық ғылымының функцияларына мыналар жатады:

А) теориялық, қолданбалы, реттеуші;

В) аналитикалық, қолданбалы, императивті;

С) құқық қорғау, білім беру, қолданбалы;

Д) императивті, диспозитивті, қолданбалы;

Е) теориялық, қолданбалы, тәрбиелік.

5. Әкімшілік құқық әдісі дегеніміз не?

А) әкімшілік құқық объектілері міндеттерінің жиынтығы;

В) әкімшілік құқықты салаларға бөлу қағидаты;

С) әкімшілік құқық пен қоғамдық қатынастардың өзара іс-қимыл саласы;

Д) қарым-қатынасқа әсер ету тәсілдерінің, құралдары мен тәсілдерінің жиынтығы;

Е) Әкімшілік құқық субъектілері міндеттерінің жиынтығы.

6. Әкімшілік құқық әдісі мыналардан тұрады:

А) рұқсат беру, императивті реттеу, тыйым салу;

В) тыйым салу, ерік білдіруді қамтамасыз ету, өзара мүдделерді тану;

С) рұқсат беру, тыйым салу, оң байлау;

Д) сендіру, мәжбүрлеу, рұқсат ету;

Е) гипотезалар, диспозициялар, Санкциялар.

7. Әкімшілік құқық жүйесі:

А) өзара байланысты институттар мен нормалардың жиынтығы;

В) сот прецеденті;

С) қоғамдық ұйымдардың жарғылары, ережелері;

Д) ішкі тәртіп ережелері;

Е) құқықтық әдет.

8. Әкімшілік құқықтың жалпы бөлігі мыналарды қамтиды:

А) Көлік және коммуникацияларды басқару;

В) Ауыл шаруашылығын басқару;

С) құқық және ғылым саласы ретінде әкімшілік құқық туралы жалпы ережелер;

Д) акционерлік қоғамды басқару;

Е) Қаржы және кредитті басқару.

9. Әкімшілік құқықтың ерекше бөлігі мыналарды қамтиды:

А) әкімшілік жауапкершілік;

В) әкімшілік іс жүргізу;

С) әкімшілік процесс;

Д) әкімшілік құқық бұзушылық;

Е) шаруашылық қызмет саласындағы мемлекеттік басқару органдарының жүйесі.

10. Әкімшілік құқықтағы рұқсат беру әдісі деп түсініледі:

А) адамдарға өздерінің мінез-құлқын таңдау құқығын беру;

В) заңды тұлғаларға ғана белсенді әрекет ету құқығын беру;

С) тек жеке тұлғаларға заңмен тыйым салынбаған нәрсені жасауға рұқсат беру;

Д) уәкілетті органдарға олар орындалғаннан кейін егжей-тегжейлі есеппен кез келген іс-әрекет құқығын беру;

Е) белгілі бір түрдегі әрекеттерді жасаудан бас тарту талабы.

1.5 Тапсырмалар

Тапсырма 1

Аталған әдістердің қайсысы әкімшілік құқық әдісіне жатады:

- тыйым салу-нұсқаулар

- рұқсаттар-өкімдер

- ұйғарымдар

Тапсырма 2

Аталған нысандардың қайсысы әкімшілік құқықтың қайнар көзі екенін анықтаңыз:

- бұйрық - құқықтық әдет

- өкім-нормативтік акт

- шарт-сот прецеденті

Тапсырма 3

Әкімшілік құқық көздері болып табылатын нормативтік актілердің иерархиясын анықтаңыз

- Заңдар-Конституция
- Конституциялық Заңдар-Кодекстер
- ведомстволық құқықтық актілер-халықаралық актілер

Тапсырма 4

Келесі әкімшілік-құқықтық нормаларды жіктеңіз:

- міндетті-уәкілеттік берушілер
- материалдық - жалпыға міндетті
- тыйым салушылар-жергілікті
- процессуалдық-ынталандырушы
- жалпы-салааралық
- салалық-ұсынымдық
- жүйеішілік

Тапсырма 5

Исмаилов жол қозғалысы ережелерін бұзуға жол берді. Осы құқық бұзушылық үшін ол әкімшілік жауапкершілікке тартылды.

Бұл жағдайда қандай құқықтық қатынас пайда болды? Осы құқықтық қатынастың құрамын және оның пайда болуының заңды актісін анықтаңыз.

Тақырып 2. Әкімшілік құқық әдістері: қазіргі түсінік. Қолдану түрлері мен ерекшеліктері

Мақсаты: азаматтардың әкімшілік-құқықтық мәртебесін, олардың құқықтары мен міндеттерін анықтау.

Жоспар:

1. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық мәртебесі және оның элементтері.
2. Азаматтардың мемлекеттік басқару саласындағы құқықтары мен міндеттері.
3. Азаматтардың құқықтарының әкімшілік-құқықтық кепілдіктері, олардың түрлері.
4. Азаматтардың өтініштері. Өтініш түрлері.

2.1 Бақылау сұрақтары. 1. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық мәртебесі қандай?

2. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық мәртебесінің элементтерін атаңыз және сипаттаңыз.

3. Азаматтардың "құқықтық мәртебесі" мен "әкімшілік-құқықтық мәртебесі" ұғымдары қалай салыстырылады?

4. Шетел азаматтарының, азаматтығы жоқ адамдардың және қандастардың әкімшілік-құқықтық мәртебесінің ерекшеліктері.

5. Әкімшілік-құқықтық кепілдіктердің түрлерін атаңыз.

2.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Құқық субъектілігі; әкімшілік құқық қабілеттілігі; әкімшілік құқық қабілеттілігі; абсолютті құқықтар мен міндеттер; Әкімшілік шағым; құқықтар мен бостандықтардың кепілдіктері; азамат; шағым; сұрау салу; өтініш; шетел азаматтары; апатридтер; салыстырмалы міндеттер; салыстырмалы құқықтар; азаматтарды жеке қабылдау.

2.3 Тапсырмалар

1. Мемлекеттік басқару саласындағы азаматтардың құқықтық мәртебесін реттейтін әкімшілік-құқықтық нормаларға бірнеше мысал келтіріңіз.

2. Мемлекеттік басқару саласындағы азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының іске асырылуын талдаңыз.

3. Қазақстан Республикасының заңнамасында азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының кепілдіктерін бекітетін бірнеше әкімшілік-құқықтық нормаларды табыңыз.

4. Азаматтардың мемлекеттік басқаруға қатысуының маңыздылығын түсіндіріңіз.

5. Мысалда белгілі бір жағдайда жүгіну құқығын қалай пайдалануға болатындығын көрсетіңіз.

2.4 Жаттығу

1. Азаматтардың әкімшілік құқықтық субъектісінің мазмұны бойынша оның элементтері арасында айырмашылықтар жасай отырып, логикалық схема жасаңыз.

2. Өтініш, сұрау салу, ұсыныстар және шағым сияқты өтініш формаларының айырмашылықтарын көрсетіңіз.

3. "Азаматтардың, қандастардың және шетелдік азаматтардың әкімшілік-құқықтық мәртебесінің айырмашылықтары" кестесін жасаңыз.

Азамат

Кандас

Шетелдік тұлға

Жалпы құқықтар

Білім

Денсаулық сақтау

Әлеуметтік сала

және т. б...

2.5 Тест

1. Әкімшілік құқық-бұл:

A) құқықтар мен міндеттерге ие болу мүмкіндігі;

B) құқықтар мен міндеттерді пайдалану қабілеті;

C) тек құқықтарға ие болу мүмкіндігі;

D) тек міндеттерге ие болу мүмкіндігі;

2. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық мәртебесі:

- А) субъектінің, объектінің, мазмұнының;
В) жалпы құқық субъектісі, салалық құқық субъектісі, арнайы құқық субъектісі;
С) құқық субъектілігі, әрекет қабілеттілігі, мазмұны;
D) субъектінің, объектінің және азаптау қабілетінің;
Е) әрекет қабілеттілігі, азаптау қабілеті және мазмұны.
3. Мемлекеттік басқару процесіндегі қатынастарды реттейтін жалпыға міндетті мінез-құлық ережесі:
А) Ереже;
В) тәсілі;
С) басынан;
D) нысаны;
Е) норма.
4. Азаматтардың арнайы құқықтарына мыналар жатады:
А) әлеуметтік-экономикалық, азаматтық және саяси;
В) жеке өмірге, жеке және отбасылық құпияға қол сұғылмаушылық құқығы, өз ар-намысын қорғау;
С) әлеуметтік, экономикалық, құқықтық;
D) әлеуметтік, экономикалық, мәдени, құқықтық;
Е) өмір сүру, жеке бас бостандығы, мемлекет істерін басқаруға қатысу құқығы.
5. Азаматтардың арнайы міндеттеріне мыналар жатады:
А) жалпыға бірдей сайлау құқығын іске асыру;
В) жоғары білім алу;
С) заңды түрде белгіленген салықтарды төлеу, Қазақстан Республикасын қорғау, тарих және мәдениет ескерткіштеріне ұқыпты қарау;
D) заңды түрде белгіленген салықтарды төлеу, Қазақстан Республикасын қорғау, басқа адамдардың құқықтарын, бостандықтарын, ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеу;
Е) заңды түрде белгіленген салықтарды төлеу, Қазақстан Республикасын қорғау, мемлекет істерін басқаруға қатысу.
6. Азаматтардың құқықтары кепілдіктерінің түрлеріне мыналар жатады:
А) экономикалық, құқықтық, еңбек;
В) әлеуметтік, экономикалық, құқықтық;
С) әлеуметтік, экономикалық, мәдени, құқықтық;
D) экономикалық, саяси, құқықтық, ұйымдастырушылық, әкімшілік-құқықтық;
Е) шұғыл, мерзімсіз.
7. Қазақстан Республикасының заңнамасында азаматтар өтініштерінің мынадай түрлері белгіленген:
А) шағым, наразылық, мәлімдеме, жауап;
В) шағым, ұйғарым, үкім, ұсыныс, мәлімдеме;
С) өтініш, жауап, ұсыныс, түсініктеме;

- D) жауап, ұсыныс, наразылық, шағым;
- E) шағым, өтініш, сұрау, ұсыныс, жауап.

8. Ұсыныс – бұл:

A) қандай да бір мемлекеттік органдардың, сондай-ақ ұйымдардың жұмысын жетілдіру қажеттігіне назар аударуға, олардың алдына қойылған міндеттерді шешудің нақты жолдары мен тәсілдерін ұсынуға бағытталған Өтініш түрі;

B) азаматтардың өздерінің құқықтары мен заңды мүдделерін бұзумен байланысты емес субъективті құқықтар іске асырылатын органдарға немесе олардың басшыларына және өзге де лауазымды адамдарға ресми өтініші;

C) азаматтардың құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін бұзу туралы өтініш,

лауазымды тұлғалардың өтініштері, заңсыз әрекеттері бойынша қабылданған шешімдерді орындамау;

D) азаматтар мемлекет жүргізіп отырған ішкі және сыртқы саясатқа, сондай-ақ қоғамдық маңызы бар құбылыстар мен оқиғаларға өз көзқарасын іске асыратын Өтініш түрі;

E) азаматтардың жеке немесе қоғамдық сипаттағы мүдделі мәселелер бойынша ақпарат алу қажеттілігін білдіретін өтініш.

9. Жауап-бұл:

A) қандай да бір мемлекеттік органдардың, сондай - ақ ұйымдардың (бұдан әрі-органдар) жұмысын жетілдіру қажеттілігіне назар аударуға, алдына қойылған міндеттерді шешудің нақты жолдары мен тәсілдерін ұсынуға бағытталған Өтініш түрі;

B) азаматтардың органдарға немесе олардың басшыларына және өзге де лауазымды адамдарға (бұдан әрі – лауазымды адамдар) ресми өтініші, ол арқылы олардың құқықтары мен заңды мүдделерін бұзумен байланысты емес субъективті құқықтар іске асырылады;

C) азаматтардың құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін бұзу, лауазымды адамдардың өтініштері, заңсыз әрекеттері бойынша қабылданған шешімдерді орындамау туралы өтініш;

D) азаматтар мемлекет жүргізіп отырған ішкі және сыртқы саясатқа, сондай-ақ қоғамдық маңызы бар құбылыстар мен оқиғаларға өз көзқарасын іске асыратын Өтініш түрі;

E) азаматтардың жеке немесе қоғамдық сипаттағы қызығушылық тудыратын мәселелер бойынша ақпарат алу қажеттілігін білдіретін өтініш.

10. Азаматтардың аталған өтініштерінің қайсысы қарауға жатпайды?

A) шешу тәртібі әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнамада, Қылмыстық-процестік, азаматтық-процестік және өзге де заңнамада белгіленген, сондай-ақ Тегі, Аты, Әкесінің аты көрсетілмеген, тұрғылықты, жұмыс немесе оқу орны туралы қолы, деректері жоқ жасырын өтініштер;

B) егер лауазымды адам өтініш берген азаматтың құқықтарын бұзу азаматтың өз кінәсінен болғанын байқаса;

С) егер өтініш мемлекеттен тыс жерлерде болып жатқан процестерге қатысты болса;

Д) азаматтар мен саяси мемлекеттік қызметшілердің өзара қарым-қатынастарына қатысты өтініштер;

Е) қылмыс жасаған азаматтардың өтініштері.

Тақырып 3. Әкімшілік-құқықтық реттеу тетігінің кейбір аспектілері туралы

Мақсаты: ҚР Президенті мен Үкіметінің атқарушы билік саласындағы рөлінің жалпы сипаттамасын анықтау.

Жоспар:

1. Атқарушы билік органдарының түсінігі мен құқықтық мәртебесі.

2. Президенттің атқарушы билік саласындағы рөлінің жалпы сипаттамасы.

3. ҚР Үкіметінің атқарушы билік органы ретіндегі рөлі

3.1 Бақылау сұрақтары

1. Президент мәртебесінің сипаттамалық ерекшеліктерін анықтаңыз.

2. Үкіметтің құқықтық жағдайына сипаттама беріңіз.

3. Атқарушы билік органдарының бірыңғай жүйесі нені білдіреді?

4. ҚР Президенті атқарушы билік жүйесінде қандай орын алады?

5. Президенттің атқарушылық-әкімдік қызмет саласындағы өкілеттіктері.

6. Қандай нормативтік актілер орталық атқарушы органдардың құқықтық жағдайын белгілейді?

7. Атқарушы органның маңызды белгілерін атаңыз.

8. Атқарушы билік органының қызметіндегі алқалылықты қандай ұйымдық-құқықтық құралдар куәландырады?

9. Неліктен атқарушы органдардың көпшілігі алқалы емес, жалғыз болып табылады?

10. Неліктен көптеген атқарушы органдардың басшыларын сайлаудан гөрі жоғары органдар тағайындайды?

3.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Атқарушы билік органы; министрлік; орталық атқарушы билік органдары; ҚР Агенттігі; әкімдік; ҚР Үкіметі; министрлік алқасы; жалпы құзырет органдары; салааралық құзырет органдары; салалық құзырет органдары; ҚР Президенті.

3.3 Тапсырмалар

1. Мемлекеттік емес ұйымдар мен мекемелердің атқарушы органдардан маңызды айырмашылықтарын атап өтіңіз (білім беру тәсілі, құрылымы, құзыреті, жауапкершілігі және т.б.).

2. Орталық атқарушы органдардың жергілікті органдардан білім беру тәртібі, құзыреті және басқа да белгілері бойынша айырмашылықтары мен ұқсастықтары қандай?

3. ҚР Конституциясының 3-бабына сәйкес мемлекеттік билік оны заңнамалық, атқарушы және сот тармақтарына бөлу және өзара іс-қимыл жасау қағидатына сәйкес жүзеге асырылады

бақылау және тепе-теңдік жүйесін қолдану.

ҚР заңнамасының қандай нормалары Үкімет пен Парламент қатынастарында тежеу мен тепе-теңдік жүйесін жүзеге асыруға мүмкіндік береді?

4. ҚР Конституциясы, "ҚР Президенті туралы", "ҚР Үкіметі туралы" Конституциялық заңдар негізінде ҚР Президентінің Үкіметпен қарым-қатынас жүйесін анықтаңыз.

5. Атқарушы органдардың белгілерін олардың жіктелуіне сәйкес келтіріңіз.

3.4 Тест

1. Үкімет – бұл:

- A) заң шығарушы Мемлекеттік орган;
- B) заңдылық режимін қамтамасыз етудің мемлекеттік органы;
- C) лауазымды тұлғаларын халық сайлайтын мемлекеттік орган;
- D) Парламент депутаттарына нұсқау беретін мемлекеттік орган;
- E) Қазақстан Республикасының атқарушы билігін жүзеге асыратын, атқарушы органдар жүйесін басқаратын және олардың қызметіне басшылық жасайтын мемлекеттік орган.

2. Үкіметтің құзыретіне мыналар кіреді:

- A) Мемлекеттік әлеуметтік-экономикалық саясаттың негізгі бағыттарын, оны жүзеге асыру жөніндегі стратегиялық және тактикалық шараларды әзірлеу;
- B) соғыс және бейбітшілік мәселелерін шешу;
- C) Қазақстан Республикасы Конституциясының нормаларын түсіндіру;
- D) Қазақстан Республикасының заңдарын қабылдау;
- E) республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті туралы ережені бекіту.

3. Қазақстан Республикасының Президенті:

A) атқарушы биліктің басшысы, мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайтын және Қазақстанды ел ішінде және халықаралық қатынастарда білдіретін мемлекеттің жоғары лауазымды адамы;

B) заң шығарушы биліктің басшысы, мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайтын және Қазақстанды ел ішінде және халықаралық қатынастарда білдіретін мемлекеттің жоғары лауазымды адамы;

C) Парламент депутаттарының арасынан депутаттық қызметін тоқтатпай сайланатын мемлекеттің жоғары лауазымды адамы;

D) Мемлекет басшысы, мемлекеттің ішкі және сыртқы саясатының негізгі бағыттарын айқындайтын және Қазақстанды ел ішінде және халықаралық қатынастарда білдіретін оның жоғары лауазымды адамы;

E) мемлекеттің ішкі және сыртқы саясаты мәселелерін шешуде Қазақстан Үкіметінің өкілі болып табылады.

4. Президент қызметінің ұйымдастырушылық кепілдіктері-бұл Президент:

A) Парламентке кезекті және кезектен тыс сайлауды тағайындайды;

B) жағдайларда және тәртіппен мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы, Конституцияда көзделген Парламент пен үкіметтің өкілеттіктері;

C) Ұлттық қауіпсіздік комитетін құрады және қайта құрады;

D) атқарушы және басқа билік тармақтарын ұйымдастыру жүйесіне әсер етеді;

E) атқарушы және басқа билік тармақтарын ұйымдастыру жүйесіне әсер етпейді.

5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамы:

A) Қазақстан Республикасының премьер-Министрі, Министрлер, агенттіктердің төрағалары, депутаттар;

B) Премьер-министр, Қазақстан Президенті, Қазақстан Конституциялық Кеңесінің төрағасы және Министрлер;

B) Премьер-министр, премьер-Министрдің бірінші орынбасары, премьер-Министрдің орынбасарлары, министрлер, Премьер-Министр Кеңесінің Басшысы, агенттіктердің төрағалары;

D) Қазақстан Республикасының премьер-Министрі, Министрлер, агенттіктердің төрағалары, азаматтар;

E) Премьер-министр, премьер-Министрдің орынбасарлары, агенттіктердің төрағасы.

6. Облыстық (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) әкімдігі:

A) заңды тұлға болып табылатын алқалы орган;

B) қоғамдық бірлестіктің құрамына кіретін алқалы орган;

C) заңды тұлға болып табылмайтын алқалы орган;

D) орталық атқарушы орган болып табылатын алқалы орган;

E) арнайы заң шығарушы орган болып табылатын алқалы орган.

7. Жергілікті бюджеттерден қаржыландырылатын атқарушы органдар құрылады, таратылады және қайта ұйымдастырылады:

A) облыс (республикалық маңызы бар қала, астана) әкімінің ұсынуы бойынша Қазақстан Республикасының Президенті;

B) облыс (республикалық маңызы бар қала, астана) әкімінің ұсынуы бойынша Қазақстан Республикасының премьер-Министрі;

B) Премьер-Министрмен келісім бойынша облыс әкімі;

D) облыс әкімі аудандар мен қалалардың әкімдерімен келісім бойынша;

E) облыстың (республикалық маңызы бар қаланың, астананың) әкімі.

8. Үкімет құрамы құрылады:

- A) Премьер-Министрдің ұсынуы бойынша Президент;
- B) Парламент;
- C) Парламенттің бекітуі бойынша Президент;
- D) Сенат Төрағасы;
- E) Президентпен келісім бойынша премьер-Министр.

9. ҚР Президенттік институты қандай актімен реттеледі:

- A) әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекс;
- B) ҚР Конституциясымен, 26.12.1995 ж. "Президент туралы"

Конституциялық заңмен. ;

- C) азаматтық іс жүргізу кодексімен;
- D) ҚР Азаматтық кодексімен;
- E) ҚР Қылмыстық кодексімен.

10. Өңірлік қоғамдық бірлестікті мемлекеттік тіркеу кіммен жүргізіледі?

- A) ҚР СІМ;
- B) ҚР Әділет министрлігі;
- C) ҚР Үкіметі;
- D) ҚР Парламенті;
- E) тек ҚР Президенті;

3.6 тапсырмалар

Тапсырма 1

Долгополов студенті әкімшілік құқық бойынша емтиханға ҚР Үкіметінің мүшелерін қызметке тағайындау және қызметтен босату тәртібі туралы сұраққа жауап бере отырып, ҚР Президенті Премьер-Министрдің ұсынысы бойынша Премьер-Министрдің орынбасарларын, министрлерді және Премьер-Министр Кеңесінің Басшысын қызметке тағайындайды және қызметтен босатады деді.

Долгополов өз жауабында қандай дәлсіздікке жол берді?

Тапсырма 2

Телевизиялық жаңалықтар қызметінің жүргізушісі күннің оқиғаларына түсініктеме бере отырып: "ҚР Премьер-Министрі Үкімет отырысына ҚР Ұлттық Банкінің төрағасын шақырып, одан Ұлттық валютаның орнықтылығын қорғауға және қамтамасыз етуге бағытталған бірыңғай мемлекеттік ақша-кредит саясатын жүргізу туралы есепті талап етті", - деді.

Осы хабарламаға құқықтық баға беріңіз.

Тапсырма 3

Атқарушы билік органдары құзыретінің сипаты туралы сұраққа жауап бере отырып, студент Сабуров жалпы құзырет органдарына ҚР Президенті Әкімшілігін, ҚР Үкіметін, ҚР Әділет министрлігін, ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігін, ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігін, ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитетін жатқызған. Студент өз жауабын осы органдар

шығаратын нормативтік актілермен реттелетін ұйымдар барлық әкімшілік-аумақтық бірліктерде болатындығына негіздеді.

Сабуров қандай қателіктер жіберді? Сіз білетін жалпы Құзыретті атқарушы органдарды тізімдеңіз.

Тапсырма 4

Кез-келген басқару жүйесі белгілі бір дәрежеде "бағынуды" қамтиды. Алайда, көптеген атқарушы органдар, сондай-ақ атқарушы органдар "ұйымдық бағыныштылық" қатынастарымен байланысты емес.

Мұнда қайшылық жоқ па? Бұл мәселені қалай шешуге болады:

- атқарушы билік субъектілері жүйесі шеңберіндегі қатынастарға;

- атқарушы билік субъектілері мен мемлекеттік емес құрылымдар арасындағы қатынастар;

- атқарушы билік субъектілері мен азаматтар арасындағы қатынастар?

Тапсырма 5

Аталған органдардың қайсысы мемлекеттік атқарушы билік органдарының жүйесіне жатпайды: Президент; Үкімет; Бас прокуратура; Ұлттық банк; Қауіпсіздік Кеңесі; Мәжіліс; полицияның кадрлық қамтамасыз ету департаменті; Қостанай қаласының әкімі; білім және ғылым департаменті; әкімшіліктің тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық департаменті.

Тақырып 4. Қазіргі жағдайда мемлекеттік басқаруды әкімшілік-құқықтық ұйымдастырудың негіздері

Мақсаты: мемлекеттік қызметшілердің әкімшілік-құқықтық мәртебесінің мәнін айқындау; мемлекеттік қызметшілердің түрлерін сипаттау.

Жоспар:

1. Мемлекеттік қызмет ұғымы және оның Нормативтік-құқықтық негіздері. Мемлекеттік қызмет принциптері.

2. Мемлекеттік қызметшілердің түсінігі және жіктелуі.

3. Мемлекеттік қызмет лауазымдарын жинақтау. Мемлекеттік қызметке кіру, аттестаттау, мемлекеттік қызметті тоқтату.

4.1 Бақылау сұрақтары

1. Мемлекеттік қызмет туралы түсінік беріңіз.

2. ҚР мемлекеттік қызметі қандай қағидаттарға негізделеді?

3. Мемлекеттік қызметкер туралы түсінік беріңіз.

4. ҚР Заңнамасы бойынша мемлекеттік қызметшілер қалай жіктеледі?

5. Мемлекеттік қызметте болуға байланысты қандай шектеулер бар.

4.2 терминдерге анықтама беріңіз

Мемлекеттік қызмет; мемлекеттік әкімшілік қызметші; мемлекеттік саяси қызметші; мемлекеттік қызметшілерді аттестаттау; әкімшілік лауазымға орналасуға ашық және жабық конкурс; лауазымды тұлға; мемлекеттік қызметші; тәртіптік теріс қылық; лауазымдық нұсқаулық;

мемлекеттік қызметшілердің кадр резерві; мемлекеттік әкімшілік лауазымның санаты; отставка; ротация.

4.3 тапсырмалар

1. Мемлекеттік қызметшінің белгілерін тізіп, оларды ескере отырып, төменде аталған қызметкерлердің қайсысы ондай емес екенін анықтаңыз: мәслихат депутаты, мемлекеттік кәсіпорындағы экономист, Премьер-Министр кеңсесінің меңгерушісі, қаржы департаментінің заң кеңесшісі,

цех бастығы, сот орындаушысы, ректор, құрылыс бригадасының бригадирі, судья, вокзал бастығы, саяси партия төрағасы; сатушы, әртіс, кассир, акционерлік қоғамның президенті, қаржы министрі, адвокат, сот отырысының хатшысы, облыстың бас мемлекеттік санитарлық дәрігері.

2. ҚР заңнамасында мемлекеттік қызметшілерді әлеуметтік қорғаудың қандай шаралары белгіленген? Сіз олардың мақсатын не көресіз?

3. Мемлекеттік қызметке кіру кезеңдерін қарастырыңыз және тиісті схеманы жасаңыз.

4. Мемлекеттік қызмет принциптерінің әрқайсысын қысқаша сипаттаңыз.

5. Мемлекеттік қызметтің құқықтық көздері. Мемлекеттік-қызметтік қатынастарды реттейтін кемінде он құқықтық дереккөзді атаңыз.

6. Мемлекеттік әкімшілік лауазымдарға орналасу жолдарын қарастырыңыз.

7. Нормативтік актілерден мемлекеттік қызметшілерге қойылатын моральдық-адамгершілік талаптарды табыңыз.

4.4 Тест

1. Мемлекеттік әкімшілік қызметшілер аттестаттаудан өтеді:

- A) әр екі жыл сайын;
- B) жыл сайын;
- C) өз қалауы бойынша;
- D) Президенттің шешімі бойынша;
- E) басқа жұмысқа ауысқан кезде.

2. Төменде көрсетілген қызметкерлердің қайсысы әкімшілік лауазымды атқарады:

- A) Әділет министрлігінің бөлім бастығы;
- B) министр;
- C) облыс әкімі;
- D) Агенттік Төрағасы;
- E) судья.

3. Тиісті бұзушылықтар болған жағдайда мемлекеттік қызметшілер қандай жауапкершілікке тартылады?

- A) тәртіптік, әкімшілік, қылмыстық, қаржылық;
- B) тәртіптік, әкімшілік, қылмыстық, азаматтық-құқықтық;
- C) Еңбек, әкімшілік, қылмыстық;
- D) тәртіптік, әкімшілік, қылмыстық, әлеуметтік;

Е) азаматтық-құқықтық жауапкершілікті қоспағанда, заңды жауапкершіліктің барлық түрлері.

4. Мемлекеттік қызмет істері жөніндегі уәкілетті орган-бұл:

А) министрлер мен агенттіктердің төрағаларын қызметке тағайындайтын және қызметтен босататын, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік орган;

В) Мемлекеттік қызмет саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыруды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кіретін мемлекеттік орган;

С) Мемлекеттік қызмет саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыруды жүзеге асыратын, Қазақстан Республикасының премьер-министріне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік орган;

Д) орталық атқарушы орган; Мемлекеттік қызмет саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыруды жүзеге асыратын;

Е) Мемлекеттік қызмет саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыруды жүзеге асыратын, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынбайтын және есеп бермейтін Мемлекеттік орган.

5. Қазақстандағы мемлекеттік қызмет істері жөніндегі уәкілетті орган:

А) Мемлекеттік қызмет істері комитеті;

В) ҚР Мемлекеттік қызмет істері министрлігі;

С) ҚР Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі;

Д) ҚР Мемлекеттік қызмет мәселелері жөніндегі агенттігі;

Е) Мемлекеттік қызмет департаменті.

6. Мемлекеттік қызмет істері жөніндегі органдардың бірыңғай жүйесін құрайды:

А) уәкілетті орган, оның ведомстволары, аумақтық уәкілетті органға ведомстволық бағынысты бөлімшелер, ұйымдар;

В) уәкілетті орган, аумақтық бөлімшелер және қауымдастықтар;

С) уәкілетті орган және оған бағынысты аумақтық бөлімшелер, агенттіктер;

Д) уәкілетті орган және облыстық бөлімдер;

Е) уәкілетті орган және оған бағынысты аумақтық бөлімшелер, мәслихат комиссиялары.

7. Мемлекеттік қызмет істері жөніндегі органдар мен бөлімшелердің шешімдері нысанда ресімделеді:

А) актілер;

В) бұйрықтар;

С) өкімдер;

Д) нұсқаулар;

Е) ұсыныстар.

8. "Мемлекеттік қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңы қашан қабылданды?

А) 1995 жылғы 15 маусым;

- В) 2000 жылғы 1 қаңтар;
- С) 1996 жылғы 25 ақпан;
- Д) 2001 жылғы 23 шілде;
- Е) 2015 жылғы 23 қараша.

9. "Мемлекеттік қызмет туралы" Қазақстан Республикасының Заңы қашан қолданысқа енгізілді?

А) 2016 жылғы 1 Қаңтарда (2017 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 16-баптың 2-тармағын қоспағанда);

В) 2002 жылғы 1 қаңтар;

С) 1 тамыз 1999 жыл;

Д) 2003 жылғы 5 қыркүйек; (2004 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 12-бапты қоспағанда)

Е) 2002 жылғы 5 қаңтар.

10. Мемлекеттік әкімшілік қызметші-бұл:

А) мемлекеттік органда лауазымдық өкілеттіктерін тұрақты кәсіптік негізде жүзеге асыратын, мемлекеттік саяси қызметшілердің құрамына кіретін мемлекеттік қызметші;

В) мемлекеттік органда лауазымдық өкілеттіктерін тұрақты кәсіптік негізде жүзеге асыратын, мемлекеттік саяси қызметшілердің құрамына кірмейтін мемлекеттік қызметші;

С) тағайындау (сайлау), босату және қызметі саяси-айқындаушы сипатта болатын және саяси мақсаттар мен міндеттерді іске асыруға жауапты мемлекеттік қызметші;

Д) билік өкілінің функцияларын тұрақты, уақытша немесе арнайы өкілеттік бойынша жүзеге асыратын не мемлекеттік органдарда ұйымдық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын адам;

Е) тағайындау (сайлау), босату және қызметі әкімшілік-айқындаушы сипатта болатын және саяси мақсаттар мен міндеттерді іске асыруға жауапты мемлекеттік қызметші.

Тақырып 5. Адам мен азаматтың әкімшілік-құқықтық мәртебесі: түсінігі, мазмұны, қазіргі жағдайы

Мақсаты: "кәсіпорын" және "мекеме" ұғымдарын анықтау. Кәсіпорындар мен мекемелердің құқықтары мен міндеттерін анықтаңыз.

Жоспар:

1. Кәсіпорындар мен мекемелердің түсінігі мен түрлері.
2. Кәсіпорындар мен мекемелердің құқықтары мен міндеттері.
3. Кәсіпорындар мен мекемелердің қызметін құру және тоқтату.

5.1 Бақылау сұрақтары

1. Кәсіпорындар мен мекемелердің айырмашылығы неде?
2. Кәсіпорындар мен мекемелердің негізгі құқықтары мен міндеттерін тізімдеңіз.

3. Кәсіпорындар мен мекемелердің құқықтық қабілеті мен қабілеттілігі қай сәттен бастап пайда болады? Неліктен дәл осы сәттен бастап?

4. "Ұйым" ұғымы "мекеме", "мемлекеттік орган", "кәсіпорын", "бірлестік"терминдері үшін ортақ ұғым болып табыла ма?

5. Коммерциялық ұйымдар қызметінде қандай әкімшілік-құқықтық қатынастар туындайды?

6. Қоғамдық ұйымдар қандай мақсаттармен құрылуы мүмкін? Қандай шектеулер бар?

7. Діни бірлестіктердің ұйымдастырылуы мен қызметі Әкімшілік құқық нормаларына негізделгенін дәлелдеңіз.

8. Кәсіпорындар мен мекемелердің Тәуелсіздігінің қандай әкімшілік-құқықтық кепілдіктерін атауға болады?

9. Коммерциялық және коммерциялық емес мекеме қандай құрылымдық элементтерден тұруы мүмкін? Олардың айырмашылықтары бар ма?

10. Қоғамдық бірлестіктердің мәртебесін реттейтін заңнаманы бұзғаны үшін жауапкершілік белгіленді ме?

5.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Кәсіпорын; мекеме; заңды тұлға; қоғамдық ұйым; қоғамдық бірлестік; қоғамдық қор; саяси партия; Діни бірлестік; жарғы; лицензия; қайта ұйымдастыру; тарату.

5.3 Тапсырмалар

1. Саяси партиялардың тағайындалуын және олардың құқықтық мәртебесінің ерекшеліктерін не көресіз? Саяси партиялардың қызметін реттеу қажет пе және не үшін. Неліктен саяси партияны құру үшін қоғамдық ұйым құрудан гөрі көп азаматтар қажет?

2. Діни бірлестіктердің мақсаты мен ерекшеліктері қандай? Неліктен және олардың қызметін қалай шектеу керек?

3. Қоғамдық ұйымдардың қандай түрлерін ажыратуға болады? Байқап көріңіз

ҚР-да бар қоғамдық ұйымдардың жіктелімін жасау және осындай ұйымдардың мысалдарын келтіру.

4. Мемлекеттік емес ұйымдардың әкімшілік-құқықтық мәртебесінің мазмұны қандай, оның негізгі элементтері мен қызметтің құқықтық көздері қандай.

5. "Қоғамдық бірлестіктер туралы" ҚР Заңында белгіленген қоғамдық ұйымды құру кезеңдерін қарастырыңыз.

5.4 жаттығу 1. Кесте түрінде кәсіпорындардың, мекемелердің және ұйымдардың әкімшілік-құқықтық мәртебесін талдаңыз.

2. "Кәсіпорындар мен мекемелер құру"тақырыбына схема жасаңыз

3. Схема түрінде кәсіпорындар мен мекемелердің жұмысын тоқтату процесін көрсетіңіз.

5.5 Тест 1.

Мемлекеттік кәсіпорындар туралы не дұрыс?

- A) бөлінетін;
- B) серіктестік жүргізу құқығына негізделген;
- C) жедел басқару құқығына негізделуі мүмкін;
- D) салымдар (үлестер, пайлар) бойынша бөлінуі мүмкін;
- E) кәсіпорын қызметкерлеріне таратылуы мүмкін.

2. Мемлекеттік кәсіпорындардың органы дегеніміз не?

- A) уәкілетті орган;
- B) басшы;
- C) коммерциялық ұйым;
- D) коммерциялық емес ұйым;
- E) мемлекеттік бюджет.

3. Қазыналық кәсіпорынға анықтама беріңіз:

- A) жедел басқару құқығында мемлекеттік мүлкі бар кәсіпорын;
- B) меншік иесі бекіткен мүлікке меншік құқығы берілмеген

кәсіпорын;

C) бірлескен өндірістік және өзге де шаруашылық қызмет үшін олардың жеке еңбек және өзге де қатысуына және оның мүшелерінің (қатысушыларының) мүліктік пай жарналарын біріктіруіне негізделген мүшелік негізінде азаматтарды ерікті түрде біріктіру жолымен құрылған коммерциялық кәсіпорын;

D) жарғылық капиталы үлестерге бөлінген бір немесе бірнеше заңды және / немесе жеке тұлғалар құрған кәсіпорын;

E) мүшелердің екі санаты бар жиналмалы капиталға негізделген коммерциялық кәсіпорын: толық серіктестер және салымшы-коммандитистер.

4. Қазыналық кәсіпорынның құрылтай құжаты қандай?

- A) Мемлекеттік рұқсат;
- B) Конституция;
- C) қазыналық кәсіпорындар туралы заң;
- D) жарғы;
- E) сот шешімі.

5. Мемлекеттік мекеменің шарттық міндеттемелерді қабылдауы мыналарға сәйкес жүзеге асырылады

- A) Бюджет кодексімен;
- B) Азаматтық кодекспен;
- C) Жер кодексі;
- D) Салық кодексі;
- E) Еңбек кодексі.

6. Жазаны орындайтын мекемелерге мынадай құқық беріледі: A) қашқан сотталғандарды іздестіру үшін бұқаралық ақпарат құралдарының мүмкіндіктерін ақылы пайдалануға;

B) құқық бұзушыларға қатысты заңда көзделген ықпал ету және зорлық-зомбылық шараларын қолдануға;

С) сотталғандардан және өзге де адамдардан олардың міндеттерін атқаруын талап етпеуге;

Д) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жедел-ізвестіру қызметіне тыйым салуға;

Е) жазаны орындайтын мекемелердің объектілерінде және оларға іргелес аумақтарда режимдік талаптардың сақталуын бақылауды жүзеге асыруға міндетті.

7. Кәсіпорындардың құқықтары бар. Қатені табыңыз.

А) филиалдар мен өкілдіктер құру;

В) қолда бар қаржы ресурстары, кредиттер, несиелер және басқа да қаржыландыру көздері есебінен негізгі және айналым қаражатын сатып алуға немесе жалға алуға;

С) сыртқы экономикалық қызметті жүзеге асыру;

Д) кәсіпорын қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеуге, техникалық және әлеуметтік дамуға жұмсалатын қаражаттың мөлшерін айқындау;

Е) кәсіпорынның еңбек және азаматтық-құқықтық шарттар негізінде жекелеген жұмыстарды орындау үшін азаматтарды тартуға құқығы жоқ.

8. Кәсіпорын міндетті:

А) мемлекеттік ұйымдар қызметкерлерінің кепілді еңбек жағдайларын және әлеуметтік қорғау шараларын қамтамасыз етуге міндетті;

В) жыл сайын аудиторлық тексерулер жүргізу;

С) мемлекеттік ұйымдардың қызметкерлерін қауіпсіз қамтамасыз ету еңбек жағдайлары;

Д) кәсіпорын қызметінің белгіленген тәртіппен бекітілген негізгі экономикалық көрсеткіштерін бұзуға;

Е) жерді ұтымсыз пайдалану және қоршаған ортаны ластау арқылы зиян келтіру.

9. Ұйымдар ұйымдық-құқықтық нысанына қарай мыналарға бөлінеді:

А) шаруашылық серіктестіктер, оның ішінде Акционерлік қоғамдар; қоғамдық және діни бірлестіктер;

В) өнеркәсіптік, ауыл шаруашылығы, сауда, көлік, банк, Сақтандыру, Құрылыс және т. б.;

С) заңды және (немесе) жеке тұлғалардың жеке меншігіне негізделген жеке: аралас;

Д) Денсаулық сақтау, білім беру, мәдениет, ғылыми, спорттық мекемелер;

Е) меншік нысандары.

10. Барлық құқықтар мен міндеттерді екі үлкен топқа бөлуге болады:

А) жалпы және жеке;

В) негізгі және жеке;

С) жалпы және арнайы;

Д) жеке және арнайы;

Е) арнайы және негізгі.

Тақырып 6. Әкімшілік реформа жағдайындағы атқарушы билік органдарының әкімшілік-құқықтық мәртебесі

Мақсаты: мемлекеттік басқару нысандары, басқарудың құқықтық актілері, әкімшілік-құқықтық шарттар ұғымдары туралы түсінік беру.

Жоспар:

1. Мемлекеттік басқару нысандарының түсінігі мен түрлері.
2. Басқарудың құқықтық актілері: түсінігі, құқықтық маңызы
3. Әкімшілік-құқықтық шарт.

6.1 Бақылау сұрақтары

1. Мемлекеттік деңгейде қандай жүйелерді басқару керек? Бұл жүйелерді кім басқарады?
2. Мемлекетте қандай автономды басқару құрылымдары бар?
3. Биліктің тармақтары Мемлекетті басқаруда қандай рөл атқарады: заң шығарушы, атқарушы, сот?
4. Қандай органдар мен жеке тұлғалар мемлекеттік емес басқаруды жүзеге асырады?
5. Басқарудың атқарушы-өкімдік сипаты қандай?
6. Мемлекеттік басқарудың басқа басқару түрлерінен айырмашылығы неде?
7. Атқарушы органдар жүйесінің "вертикалдылығы" нені білдіреді?
8. Басқару актісі мен қызметтік құжаттардың айырмашылығы неде?
9. Әкімшілік-құқықтық шарт дегеніміз не?
10. Әкімшілік-құқықтық шарттың азаматтық-құқықтық шарттан айырмашылығы неде?

6.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Мемлекеттік басқару; Мемлекеттік басқару нысаны; құқықтық нысаны; құқықтық нысаны; болжамдау; жалпы басшылық; басқарудың жалпы функциялары; жедел басқару; жоспарлау; мемлекеттік басқару қағидаттары; басқарудың құқықтық актісі; басқарудың жеке актілері; Нормативтік актілер; жергілікті актілер; республикалық актілер; жалпы актілер; әкімшілік шарт.

6.3 Тапсырмалар

1. Басқарудың аталған түрлерінің қайсысы Мемлекеттік болып табылады? - автомобиль көлігін басқару; - фермерлік шаруашылықты басқару; - облыстық прокуратураны басқару; - Зейнетақы қорын басқару; - ішкі істер облысының басқармасы.
2. Мемлекеттік басқару функцияларын көрсетіңіз: - талдамалық жұмыс; - прокурорлық қадағалау; - сот шешімін шығару; - экономикалық өсуді болжау; - нормативтік актілерді қабылдау; - іс жүргізу.
3. Атқарушы және әкімшілік қызметті жүзеге асыратын органдарды тізімдеңіз.

6.4 Жаттығу

1. Басқару қызметінің формаларының мазмұны бойынша білім қорының логикалық сызбасын жасаңыз.

2. Құқықтық актілердің әртүрлі түрлерін салыстырмалы талдау картасын толтырыңыз.

Белгілері

Үкімет Қаулысы

Сот үкімі

Азаматтық шарт

1. Кімнің еркі бар?

2. Нормативтік және (немесе) жеке?

3. Құқықтың қай саласы қабылдау (қорытынды) тәртібін реттейді?

4. Күшіне ену мерзімі.

5. Кім бас тартуға құқылы?

6. Мемлекеттік биліктің қандай түрі формасы болып табылады?

3. Басқару актісі мен әкімшілік-құқықтық келісім арасындағы айырмашылықтарды жасаңыз.

6.5 Тест

1. Мемлекеттік басқару актілеріне қандай белгілер тән емес?

А) басқарушылық қатынастар тараптарының теңдігі;

В) үстемдік сипаты;

С) заңдылық;

Д) ресми сипат;

Е) заңды салдарларды тудырады.

2. Әкімшілік-құқықтық реттеу объектісі ретінде басқару:

А) сот шешімдерін орындау;

В) әлеуметтік реттеу жүйесіне мақсатты әсер ету;

С) қоғамдық тәртіпті қорғауды қамтамасыз ету;

Д) әкімшілік қадағалауды жүзеге асыру;

Е) коммерциялық кәсіпорындардың ұйымдастырушылық жұмысы.

3. Мемлекеттік басқарудың мақсаты

А) қоғамдық қатынастардың реттелуінің қажетті, мүмкін және қажетті жай-күйі-қол жеткізуге тиіс әкімшілік-құқықтық ықпал ету нысанасы;

В) тікелей және кері байланыс механизмі арқылы субъект пен объектінің тікелей өзара әрекеттесуінің болмауы;

С) тікелей және кері байланыс механизмі арқылы субъект пен объектінің тікелей өзара әрекеттесуінің болуы;

Д) тікелей және кері байланыс механизмі арқылы субъект пен объектінің жанама өзара әрекеттесуінің болмауы;

Е) тікелей және кері байланыс механизмі арқылы субъект пен объектінің жанама өзара әрекеттесуінің болуы.

4. Әкімшілік басқарудың түрін анықтаңыз:

А) биологиялық басқару;

В) мемлекеттік басқару;

С) техникалық басқару;

Д) құқықтық басқару;

Е) әлеуметтік басқару.

5. Аталған нормативтік құқықтық актілердің қайсысы негізгі актілерге жатады?

А) Қазақстан Республикасының Конституциясы; конституциялық заң күші бар Қазақстан Республикасы Президентінің жарлықтары; Қазақстан Республикасы Парламентінің нормативтік қаулылары; Нұсқаулық;

В) Қазақстан Республикасының Конституциясы; Қазақстан Республикасы Президентінің Конституциялық заң күші бар Жарлықтары; Қазақстан Республикасы Парламентінің нормативтік қаулылары; Қазақстан Республикасы министрлерінің нормативтік бұйрықтары;

С) мәслихаттар мен әкімдердің нормативтік құқықтық шешімдері; ережелер; регламент; заңдар;

Д) Конституция, конституциялық заңдар, кодекстер, заңдар, нұсқаулықтар, ережелер, сот шешімдері;

Е) Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының нормативтік қаулылары, Заңдар, Кодекстер, нұсқаулықтар.

6. Референдумда не мемлекеттің уәкілетті органы немесе лауазымды адамы қабылдаған, құқықтық (оның ішінде әкімшілік-құқықтық) нормаларды белгілейтін, олардың қолданылуын өзгертетін, тоқтататын немесе тоқтата тұратын, белгіленген нысандағы жазбаша ресми құжат-бұл:

А) нормативтік-құқықтық акт;

В) құқықтық әдет;

С) әкімшілік шарт;

Д) жеке еңбек шарты;

Е) Ұжымдық шарт.

7. Уәкілетті орган-бұл:

А) Қазақстан Республикасының Конституциясында, "нормативтік құқықтық актілер туралы" Қазақстан Республикасының Заңында, сондай-ақ осы органдар мен лауазымды адамдардың құқықтық мәртебесін айқындайтын заңнамада белгіленген өз құзыретіне сәйкес нормативтік құқықтық актілерді қабылдауға құқылы Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары мен лауазымды адамдары;

В) Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің нормативтік қаулыларында белгіленген өз құзыретіне сәйкес нормативтік құқықтық актілерді қабылдауға құқылы Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары мен лауазымды адамдары;

С) заңмен тыйым салынбаған нәрсеге заңдармен рұқсат етілген Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары мен лауазымды адамдары;

Д) нормативтік құқықтық актілерді өз құзыретіне сәйкес қабылдауға құқылы Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары мен лауазымды адамдары, сондай-ақ діни бірлестіктері;

Е) Қазақстан Республикасының Президенті мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берген мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдар. 8. Басқарманың құқықтық актілерін қабылдауға қандай субъект өкілетті:

- А) атқарушы биліктің субъектілері;
- В) заң шығарушы биліктің субъектілері;
- С) сот билігінің субъектілері;
- Д) тек жергілікті атқарушы органдар;
- Е) тек жергілікті өкілді органдар.

9. Басқарудың құқықтық актісі қандай ерік-жігерді қамтиды:

- А) біржақты ерік білдіру;
- В) екі жақты ерік білдіру;
- С) біржақты билік ерік-жігері;
- Д) екі жақты билік ерік-жігері;
- Е) біржақты және екі жақты ерік білдіру.

10. Басқару актісі заңды салдарға әкеп соқтыра ма:

- А) иә;
- В) жоқ;
- С) әрқашан емес;
- Д) жоқ, тек заңда көзделген жағдайларда;
- Е) иә, тек заңда көзделген жағдайларда

6.6 Тапсырма 1.

Басқару нысандарын жіктеуді жүргізу; атқарушы билік қызметінің мынадай түрлеріне сүйене отырып: - шарттар жасасу-заңнамалық және өзге де актілердің мазмұнын түсіндіру; - басқару органдарының жұмысын инспекциялау және қорыту; - нормативтік құқықтық актілерді қабылдауға дайындау; - отырыстар, кеңестер өткізу; - іс жүргізуді жүзеге асыру; - есепке алу-тіркеу жұмысы; - аттестаттау және қызметшілерге, лауазымды тұлғаларға нұсқау беру.

Тапсырма 2. Аталған актілерден басқару актілерін бөлектеңіз:

- Заңдар - Жарлықтар-прокурордың наразылықтары-сот үкімдері-пәтерді сатып алу-сату шарты - жоғары оқу орнын бітіргені туралы диплом – өкімдер

Тапсырма 3. Басқарманың келесі құқықтық актілерін жіктеңіз: - жол қозғалысы ережелері-лауазымға тағайындау туралы бұйрық - ЖОО-ға қабылдау туралы бұйрық-әкімшілік жаза қолдану туралы қаулы-кедендік ережелер

Тапсырма 4. Қала әкімі өкім шығарды, оған сәйкес қала аумағында ҰОС қатысушыларының жеңілдікпен жол жүруі тоқтатылады. Әкімнің өкімі заңды ма? Мұндай әрекет қалай аталады?

Тапсырма 5. Облыс әкімдігінде жұмыс күні ішінде мынадай қызметтік әрекеттер жасалды: әкім аппаратының жұмыс регламенті қабылданды; екі лауазымдық нұсқаулық бекітілді; бөлім меңгерушісіне тәртіптік жаза қолданылды; құрылымдық бөлімшелердің басшыларына

жұмысты ұйымдастыру мәселелері бойынша жиырма ауызша өкім берілді; қызметкердің демалысы туралы әкімнің өкімі шығарылды; сенбілікті өткізу туралы қоғамдық ұйымдардың өкілдерімен кеңес өтті; әкімнің орынбасары азаматтарды жеке мәселелері бойынша қабылдады; келіп түскен хат-хабарлар және азаматтардың бірнеше шағымдары мен өтініштері тіркелді; аппарат қызметкерлеріне екі іссапар куәлігі берілді; әкімдік ғимаратын жөндеу туралы құрылыс фирмасымен шарт жасалды. Көрсетілген әрекеттерге сипаттама беріңіз. Олардың қайсысы мемлекеттік басқару актілері болып табылады?

Тақырып 7. Мемлекеттік қызметшілердің мәртебесін әкімшілік-құқықтық реттеудегі проблемалар

Мақсаты: Әкімшілік-құқықтық әдістің, тікелей, жанама басқарушылық ықпал ету әдісінің мазмұнын ашу.

Жоспар:

1. Әкімшілік-құқықтық әдістер ұғымы.
2. Тікелей басқару әсерінің әдістері, олардың түрлері мен маңызы.
3. Жанама басқарушылық әсер ету әдістері

7.1 Терминдерге анықтама беріңіз

Мемлекеттік басқару әдістері; құқықтық реттеу әдісі; нормативтік-құқықтық акт; көтермелеу; басқарудың құқықтық актісі; басқарудың құқықтық нысандары; мәжбүрлеу; сендіру.

7.2 Бақылау сұрақтары

1. Мазмұнын сипаттаңыз әкімшілік-құқықтық әдістер.
2. Тікелей басқару әсерінің әдістерін атаңыз.
3. Мемлекеттік басқару әдістеріне қандай белгілер тән?
4. Басқару әдістерін жіктеу критерийлері қандай?
5. Басқарудың құқықтық және құқықтық нысандарының айырмашылығы мен байланысы қандай?

7.3 Тапсырмалар

1. Заңнаманы талдаңыз және басқарушылық әсер ету әдістерін белгілейтін нормаларды табыңыз.
2. Жанама басқарушылық әсер ету әдістерін енгізу қажеттілігін дәлелдеңіз.
3. Қала әкімінің қалада ластанған автокөлік құралдарын пайдалануды шектеу туралы өкімінің жобасын дайындаңыз.
4. Азаматтар көбінесе заң шығарушы немесе сот билігі емес, атқарушы субъектілермен айналысады деген пікір әділетті ме? Практикалық өмірден мысалдар келтіре отырып, осы тұжырымды негіздеуге тырысыңыз.
5. Тікелей және жанама басқару әсерінің әдістері арасында байланыс бар ма?

7.4 Жаттығу

1. "Тікелей басқару әсерінің әдістері" тақырыбына схема жасаңыз

2. Диаграмма түрінде жанама басқару әсерінің әдістерінің мазмұнын ашыңыз.

3. Оларды нақты іске асыру арқылы басқарушылық әсер ету әдістеріне талдау жасаңыз.

Тақырып 8. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық нысандарын қазіргі заманғы айқындау

Мақсаты: әкімшілік мәжбүрлеуді заңды мәжбүрлеу түрі ретінде анықтау, мәжбүрлеу түрлерін сипаттау.

Жоспар:

1. Әкімшілік мәжбүрлеу.
2. Әкімшілік-алдын алу шараларының түсінігі мен мақсаты.
3. Әкімшілік жолын кесу шараларының түсінігі мен мақсаты.

8.1 Бақылау сұрақтары

1. "Әкімшілік мәжбүрлеу" ұғымына анықтама беріңіз.
2. Әкімшілік мәжбүрлеудің негізгі түрлерін анықтаңыз.
3. Неліктен әкімшілік құқық жүйесінде әкімшілік мәжбүрлеу институты бар? Сіз оның заңды мағынасы мен рөлін не көресіз?
4. Әкімшілік мәжбүрлеу мемлекеттік басқаруды жүзеге асырудың нысаны немесе әдісі ме?
5. Қандай атқарушы органдар әкімшілік бұлтартпау шараларын қолдануға құқылы?

8.2 Ұғымдарға анықтама беріңіз:

Әкімшілік мәжбүрлеу, әкімшілік сендіру, әкімшілік ұстау, әкімшілік-алдын алу шаралары, әкімшілік-бұлтартпау шаралары, реквизициялау, әкелу, заттарды тексеру, жеке тексеру, әкімшілік қадағалау, жеткізу, хаттама.

8.3 Жаттығу

1. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларын олардың мақсатына қарай жіктеңіз.
2. Алкоголизммен, нашақорлықпен және уытқұмарлықпен ауыратын науқастарға медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шараларын қолдану қандай әкімшілік мәжбүрлеу түріне жатады? Осы мәселені реттейтін заң нормасын табыңыз.
3. Келесі әкімшілік мәжбүрлеу шараларын жіктеңіз: - әкімшілік қадағалау
 - карантин
 - азаматты қудалаған арнайы құқықтан айыру-әкімшілік ұстау-ҚР шегінен шығару - аңшылық мылтықты алып қою - әкімшілік қамауға алу-қару, арнайы құралдар мен дене күшін қолдану.

8.4 Тест

1. Әкімшілік-алдын алу шарасының мысалы не емес?
 - А) карантин енгізу;
 - В) қадағалау тексерулерін жүзеге асыру;
 - С) көлік қозғалысын бақылау;

- D) азаматтардың заттарын тексеру;
 - E) жеке басын куәландыратын құжаттарды тексеру.
2. Әкімшілік бұлтартпау шараларын кім жиі қолданады?

- A) Сыртқы істер министрлігі;
- B) Қорғаныс министрлігі;
- C) Әділет министрлігі;
- D) Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі;
- E) ішкі істер министрлігі.

3. Қазақстан Республикасының Ішкі істер органы жанындағы медициналық айықтырғыш туралы Ережеге сәйкес ұстау мерзімі-айықтырғанға дейін, ең ұзақ мерзім

- A) 3 күн;
- B) 12 сағат;
- C) 3 сағат;
- D) 24 сағат;
- E) 5 сағат;

4. Әкімшілік мәжбүрлеудің басқа да мемлекеттік мәжбүрлеу түрлеріне ұқсас ерекшеліктері бар (дұрыс емес нұсқаны көрсетіңіз): A) заңдардың шарттылығы;

- B) субъектілердің нақты анықтамасы;
- C) мәжбүрлеу шараларын қолдануға құқығы бар;
- D) рәсімдердің болуы;
- E) құқықтық сипаттың болмауы.

5. "Конклюденттік актілер"нені білдіреді?

- A) жарық, дыбыстық сигналдар және белгілер;
- B) жазбаша белгілер;
- C) ауызша сигналдар мен белгілер;
- D) жазбаша актінің негізгі бөлігі;
- E) жергілікті актілер.

6. Төмендегілердің қайсысы әкімшілік ескертудің мысалы емес?

- A) медициналық айықтырғышқа жеткізу;
- B) карантин;
- C) мемлекеттік шекараны уақытша жабу;
- D) тұрғын және қызметтік үй-жайларға кіру;
- E) құжаттарды тексеру.

7. Алдын алу ұстамасын анықтаңыз:

A) ауыр әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін ұсталған адамдарға қолданылады;

B) негіздер болған кезде бас бостандығынан айыру түріндегі жаза тағайындалуы мүмкін қылмыс жасады деген күдік туындаған кезде;

C) бұл бұзушыны ұстаудың одан әрі мерзімін анықтайтын уақытша бас бостандығынан айыру;

D) бұл құқыққа қайшы әрекеттерді тоқтату және олардың зардаптарының басталуын болдырмау мақсатында өткізілетін уақытша бас бостандығынан айыру;

E) тәртіптік тәртіпте жауапкершілік көзделген қызметкердің еңбек немесе қызметтік тәртіпті заңсыз кінәлі түрде бұзуы.

8. Кәмелетке толмағандарды уақытша оқшаулау, бейімдеу және оңалту орталығында ұстау мерзімі:

A) 12 тәулікке дейін; B) 10 тәулікке дейін;

C) 30 күнге дейін;

D) 5 тәулікке дейін;

E) 12 сағатқа дейін.

9. Атыс қаруын, арнайы құралдарды және дене күшін пайдалану сияқты шараларды қолданудың негіздері мен тәртібі қайда жазылған?

A) "азаматтық қорғау туралы" заңда;

B) "ішкі істер органдары туралы" заңда;

C) "ҚР Қауіпсіздік Кеңесі туралы" заңда;

D) "Пробация туралы" заңда;

E) "азаматтардың қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге қатысуы туралы" заңда.

10. Әкімшілік қолдаудың мысалы не емес?

A) мәжбүрлеп емдеу; бас бостандығынан айыру орындарынан келген адамдарды әкімшілік қадағалау; пайдалануға тыйым салу, жұмыстарды тоқтата тұру;

B) әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасалған жерге жеткізу;

C) жетек;

D) құжаттар мен заттарды алып қою;

E) көлік құралын немесе шағын көлемді кемеңі ұстау, жеткізу және пайдалануға тыйым салу.

8.5 Тапсырмалар

Тапсырма 1 жол полициясының қызметкері Бүркебаев Азамат Қожахметованың көлігін тексеру үшін тоқтатты. Көлікте оның үш жасар ұлы артқы орындықта отырды. Бүркебаев Қожахметоваға баланың бекітілмейтінін, сондықтан ол жол қозғалысы ережелерін бұзғанын, ал бұл фактіні дәлелдеу үшін баланың ұялы телефонына суретке түсу керектігін айтты. Әйелдің қызметкердің жеке телефонына суретке түсуге келіспегені үшін Бүркебаев полиция қызметкеріне бағынбағаны үшін Қожахметованы әкімшілік жауапкершілікке тартамын деп қорқыта бастады. Жағдайды талдаңыз. Бүркебаевтың мұндай жағдайда ата-анасының рұқсатынсыз жас баланы суретке түсіруге құқығы бар ма?

Тапсырма 2 құқық бұзушылықтың құралы немесе нысанасы болған затты тәркілеу, тауарларды, көлік құралдарын және басқа заттарды тыйым салу, заттарды, құжаттарды алу сияқты әкімшілік мәжбүрлеу шараларын салыстырыңыз. Салыстыру критерийлері ретінде Сіз мыналарды пайдалана

аласыз: мақсат, шараны қолдану негіздері, қолдану тақырыбы, мерзімдері, шарттары, іс жүргізу дизайны және т. б.

Тапсырма 3 21 Маусымда Қотыбаев әйелімен бірге балалар алаңында ішімдік ішкен. Осы үйде тұратын Қонаев оған Котыбаев Қонаевты балағат сөздер айтып, оған ескерту жасады. 30 маусымда полицияға үй тұрғындарының ұжымдық шағымы келіп түсті, онда Котыбаев пен оның әйелі тарапынан, көбінесе балалардың қатысуымен Мәңгілік маскүнемдік пен балағат сөздердің жолын кесу керек делінген. Осы ұжымдық шағым негізінде 20 шілдеде полиция бөлімінің бастығы Котыбаевқа 5 АЕК мөлшерінде айыппұл салды. Бұл істе бұзушылық бар ма?

Тапсырма 4 Азамат Курощупов "Ертегі" дүкенінің жанында темекі өнімдерін сатты. Полиция қызметкерінің құқық бұзушылық туралы хаттама жасау үшін жеке куәлігін көрсету талабына жауап ретінде ол куәлікті үйде қалдырғанын хабарлады. Оның жеке басын куәландыратын құжаттары болған жоқ. Полиция қызметкерімен сөйлескен кезде Курощупов құқық бұзушылық орнынан жасырынуға тырысты, бірақ қуып жетіп, кезекші бөлімге жеткізілді жеке басын анықтап, құқық бұзушылық туралы хаттама жасағанға дейін ұсталған полиция. Полиция қызметкерлерінің әрекеттері заңды ма?

Тапсырма 5 сұраққа жауап бере отырып, студент Замаев әкімшілік бұлтартпау шараларына: құқық бұзушылық құралы немесе тікелей объектісі болып табылатын заттар мен құжаттарды алып қоюды; құқық бұзушылық жасау құралы немесе тікелей объектісі болып табылатын затты тәркілеуді; дене күшін, арнайы құралдар мен атыс қаруын қолдануды; шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдарды әкімшілік шығарып жіберуді; жеке тексеруді; құқық бұзушылықтың емдеу; бас бостандығынан айыру орындарынан келген адамдарды әкімшілік қадағалау; оқу орнынан шығару; пайдалануы жол қозғалысының қауіпсіздігіне қатер төндіретін көше учаскесінде жүруге тыйым салу; әкімшілік ұстау; әкімшілік қамауға алу. Жауапта қандай қателіктер жіберілді?

Тақырып 9. Мемлекеттік басқару әдістері: теория мәселелері

Мақсаты: әкімшілік жауапкершілік, әкімшілік құқық бұзушылық, әкімшілік жаза ұғымын беру; кәмелетке толмағандардың әкімшілік жауапкершілігінің мазмұнын ашу.

Жоспар:

1. Әкімшілік жауапкершіліктің түсінігі мен негізгі белгілері.
2. Әкімшілік құқық бұзушылық, оның құрамы.
3. Әкімшілік жазалардың түсінігі мен түрлері.
4. Әкімшілік жаза қолдану.
5. Кәмелетке толмағандардың әкімшілік жауапкершілігі.

9.1 бақылау сұрақтары

1. Әкімшілік жауапкершілік, оның негізгі белгілері.

2. Қазақстан Республикасындағы әкімшілік жауапкершілікті реттейтін нормативтік актілерді атаңыз.

3. Әкімшілік құқық бұзушылық, оның белгілері.

4. Кім әкімшілік жауапкершілікке тартылады?

5. Әкімшілік жазалардың жалпы сипаттамасы, олардың түрлері.

6. Әкімшілік жазалардың жіктелуіне әсер ететін факторлар.

7. Кінәсіз заңды жауапкершілік мүмкін бе? Өз көзқарасыңызды негіздеңіз.

8. "Құқықтық қатынас" және "әкімшілік жауапкершілік" ұғымдары қалай салыстырылады?

9. Әкімшілік жауапкершіліктің арнайы субъектісін қандай критерийлер (белгілер) бойынша ажыратуға болады?

10. Заңды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігінің ерекшеліктері. заңды тұлғаның кінәсі құқық бұзушылықтың заңды құрамының міндетті элементі ретінде.

9.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Әкімшілік жауапкершілік; әкімшілік құқық бұзушылық; әрекеттің қоғамға жат болуы; кінәлілік; жазалану; құқық бұзушылық субъектісі; құқық бұзушылықтың арнайы субъектісі; құқық бұзушылық объектісі; құқық бұзушылықтың құрамы; субъективті тарап; объективті тарап; құқыққа қайшы; материалдық құрам; ресми құрам; кінә; себеп; мақсат; әкімшілік жаза; айыппұл; әкімшілік қамауға алу.

9.3 Тапсырмалар

1. Әкімшілік құқық бұзушылық әлеуметтік қауіпті әрекет пе? Сіздің ойыңызша, оның қоғамдық қауіптілігі неде?

2. ӘҚБтК-нің Ерекше бөлігінің мақалаларын қолдана отырып, материалдық және ресми композицияларға мысалдар келтіріңіз.

3. Жеке және заңды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігінің айырмашылықтары қандай?

4. Жазаның еріксіздігі принципін, адамгершілік пен әділеттілік принциптерін ашыңыз.

5. ӘҚБтК-нің Ерекше бөлігінде лауазымды тұлғалардың азаматтардың құқықтарын бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілігі белгіленетін баптарды табыңыз.

9.4 Жаттығу 1. Әкімшілік, қылмыстық және тәртіптік жауапкершіліктің арақатынасын сызыңыз. 2. Кесте түрінде әкімшілік жазалардың аражігін келесі негіздер бойынша анықтаңыз: а) негізгі, қосымша б) сот салатын, басқа құзыретті органдар салатын в) моральдық ықпал ету, материалдық ықпал ету. 3. Әкімшілік жауапкершілікті жеңілдететін жағдайлардың салыстырмалы кестесін жасаңыз.

9.5 Тест

1. Кәметке толмағанға салынатын айыппұл мөлшері мыналардан аспауы керек:

А) 1 айлық есептік көрсеткіш;

- B) 10 айлық есептік көрсеткіш;
- C) 3 айлық есептік көрсеткіш;
- D) 25 айлық есептік көрсеткіш;
- E) 20 айлық есептік көрсеткіш.

2. Кәмелетке толмаған адам әкімшілік жазаға тартылды деп есептелетін мерзім:

- A) әкімшілік құқық бұзушылық жасалған күннен бастап 6 ай;
- B) әкімшілік жаза қолдану туралы қаулыны орындау аяқталған күннен бастап 1 жыл;
- C) құқық бұзушылық жасалған күннен бастап 1 жыл;
- D) құқық бұзушылық анықталған күннен бастап 6 ай;
- E) әкімшілік жаза қолдану туралы қаулыны орындау аяқталған күннен бастап 6 ай.

3. Әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілікті ауырататын мән-жайлар деп танылады:

- A) кінәлінің өкінуі;
- B) физикалық немесе психикалық мәжбүрлеу нәтижесінде Әкімшілік құқық бұзушылық жасау;
- C) кәмелетке толмағанды әкімшілік құқық бұзушылыққа тарту; кінәлі үшін көрінеу ауыр психикалық бұзылудан зардап шегетін адамдарды не әкімшілік жауаптылық басталатын жасқа толмаған адамдарды әкімшілік құқық бұзушылық жасауға тарту;
- D) бұйрықты немесе өкімді орындау, төтенше қажеттілік;
- E) қажетті қорғаныс

4. Әкімшілік жауапкершілік субъектісінің белгілері:

- A) жалпы және жеке;
- B) жалпы және факультативті;
- C) жалпы және арнайы;
- D) міндетті және қосымша;
- E) сапалық және сандық.

5. Әкімшілік жауапкершілік субъектісінің жалпы белгілеріне мыналар жатады:

- A) 18 жасқа толу, ақыл-ой;
- B) 16 жасқа толу, ақыл-ой;
- C) белгіленген жасқа жету және Қазақстан азаматтығының болуы;
- D) 16 жасқа толу, есі дұрыс болу және азаматтықтың болуы;
- E) 18 жасқа толу, есі дұрыс болу және көлік құралын басқару құқығына ие болу.

6. Егер әкімшілік құқық бұзушылық жасалған күннен бастап мерзімі өткен болса, адам әкімшілік жауаптылыққа тартылуға жатпайды:

- A) 1 ай;
- B) 1 жыл;
- C) 2 ай;
- D) 2 жыл;

Е) 3 жыл.

7. Жеке тұлға әкімшілік сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, сондай-ақ салық салу саласындағы құқық бұзушылық жасағаны үшін әкімшілік жауаптылыққа тартылуға жатпайды:

- А) ол жасалған күннен бастап 6 ай;
- В) ол анықталған күннен бастап 1 жыл;
- С) ол жасалған күннен бастап 3 ай;
- Д) ол анықталған күннен бастап 3 ай;
- Е) ол жасалған күннен бастап 1 жыл.

8. Әкімшілік жауапкершіліктің шегін анықтайтын негізгі нормативтік құқықтық акт:

- А) "Әкімшілік рәсімдер туралы" Қазақстан Республикасының Заңы;
- В) "әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Қазақстан Республикасының Заңы;
- С) "әкімшілік жауапкершілік туралы" Қазақстан Республикасының Кодексі;
- Д) "әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Қазақстан Республикасының Кодексі;
- Е) Қазақстан Республикасының Конституциясы.

9. Әкімшілік жауапкершілік:

- А) қылмыстық жаза;
- В) орган немесе лауазымды адам әкімшілік құқық бұзушылық үшін әкімшілік жазаларды қолдануда көрініс табатын заңдық жауапкершіліктің ерекше түрі;
- С) жол полициясы органының көлікті мәжбүрлеп тоқтатуы;
- Д) құқық бұзушыны ұстау;
- Е) жүргізуші куәлігінен айыру.

10. Әкімшілік жауаптылыққа жататын адамдар ресми түрде:

- А) Қазақстан Республикасының азаматтары, шетелдіктер және азаматтығы жоқ адамдар;
- В) мемлекеттік әкімшілік және саяси қызметшілер;
- С) жеке және заңды тұлғалар, лауазымды тұлғалар;
- Д) лауазымды және заңды тұлғалар;
- Е) тек жеке тұлғалар.

Тақырып 10. Мемлекеттік басқарудағы тәртіп пен заңдылықты қамтамасыз ету мәселелері

Мақсаты: ұғымдарды анықтау: заңдылық, бақылау, әкімшілік қадағалау, прокурорлық қадағалау.

Жоспар:

1. Басқару саласындағы заңдылық.
2. Бақылау және қадағалау олардың арақатынасы
3. ҚР Президентінің бақылау өкілеттіктері
4. Сот органдары және басқарудағы заңдылық.
5. Әкімшілік қадағалау

6. Прокурорлық қадағалау

10.1 Бақылау сұрақтары

1. Заңдылықтың мәні неде?
2. Заңдылықты қамтамасыз етудің қандай жолдары бар?
3. Заңдылықты қадағалаудың тән ерекшеліктері қандай?
4. Заңдылықты қадағалаудың әртүрлі түрлерін сипаттаңыз.
5. Заңдылықты қамтамасыз етуді және заңдылықты қадағалауды бақылаудың әртүрлі түрлерінің ерекшеліктері қандай?
6. Мемлекеттік басқарудағы бақылаудың мақсаты қандай?
7. Әкімшілік қадағалауды жүзеге асыратын органдарды тізімдеңіз.
8. Қандай заңдар ҚР Президентінің бақылау өкілеттіктерінің нормативтік негізін құрайды.

9. Азаматтардың өтініштері де жария басқару органдарының қызметі мен ұйымдастыру жүйесіндегі бақылау құқықтық құралдары болып табылады деген пікір әділетті ме?

10. Мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қадағалауды жүзеге асыратын лауазымды адамдар өздерінің қызметтік міндеттерін тиісінше орындамағаны үшін жауапты бола ма?

10.2 Терминдерге анықтама беріңіз

Заңдылық; заңдылықты қамтамасыз ету тәсілдері; қадағалау; бақылау; президенттік бақылау; парламенттік бақылау; үкіметтік бақылау; сот бақылауы; салалық бақылау; салааралық бақылау; әкімшілік қадағалау; прокурорлық қадағалау.

10.3 Тапсырмалар

1. Мынадай критерийлер мен бағыттар бойынша прокурорлық қадағалау мен мемлекеттік бақылау органдары қызметінің арасындағы айырмашылықты көрсететін кесте жасаңыз: 1) прокуратураның және мемлекеттік органдар жүйесіндегі мемлекеттік бақылау органдарының мақсаты мен құқықтық жағдайы; 2) прокуратураның барлық функциялары жүйесіндегі бақылау және қадағалау функцияларының және

мемлекеттік бақылау органдарының өкілеттіктерінің сипаты; 3) қадағалау нысанасы мен шегі; 4) қадағалау және бақылау органдары өкілеттіктерінің сипаты.

2. Мемлекеттік басқарудағы "заңдылық" қағидатының мазмұнын, оның басқару практикасындағы маңыздылығын және қазіргі заманғы нормативтік негізді ашыңыз.

3. Сіздің ойыңызша, мемлекеттік басқару және жергілікті өзін-өзі басқару жүйесінде заңдылықты қамтамасыз етудің бақылауы мен тәсілдері қандай маңызды.

4. Мемлекеттік басқару саласындағы тиімділік пен заңдылықты қамтамасыз ету жүйесіндегі "бақылау", "қадағалау", "бұйрық", "өкім", "әкімшілік-құқықтық мәжбүрлеу", "қатаң сөгіс", "тәртіп" ұғымдарының арақатынасы. Олардың барлығы заңдылықты қамтамасыз етудің жолдары ма?

5. Әдебиетте бақылаудың әртүрлі белгілері аталады: демократия, жүйелілік, жариялылық, тиімділік, құзыреттілік, үстемдік.

Бұл белгілерді маңыздылығы бойынша дәйекті түрде орналастырыңыз.

10.4 Жаттығу.

1. Басқарудағы заңдылықты қамтамасыз ету әдістері жүйесі бойынша білім қорының логикалық схемасын жасаңыз.

2. Бақылау басқармасында оны жүзеге асыратын субъектілер бойынша заңдылықты қамтамасыз ету тәсілдерінің бірін жіктеңіз. Әр түрдің мазмұнын ашыңыз.

3. Әкімшілік және прокурорлық қадағалау арасындағы айырмашылықтарды жасаңыз.

10.5 Тест

1. Аталған құқықтық актілердің ішінде Қазақстан Республикасының Президенті шығаратын актілерді атаңыз:

- A) ережелер мен ережелер;
- B) қаулылар мен нұсқаулықтар;
- C) бұйрықтар мен директивалар;
- D) заң күші бар жарлықтар, өкімдер, Заңдар, Жарлықтар;
- E) ордонанстар мен жарғылар.

2. Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі мынадай актілер шығарады:

- A) жарлықтар;
- B) өкімдер;
- C) жарлықтар;
- D) ордонанстар;
- E) жарғылар.

3. Заңды құрам-бұл:

- A) Ереже;
- B) тәсілі;
- C) басынан;
- D) нысаны;
- E) заңды фактілер жиынтығы.

4. Заңды фактілер:

- A) Ереже;
- B) тәсілі;
- C) басынан;
- D) нысаны;

E) Әкімшілік құқық нормалары әкімшілік-құқықтық қатынастардың пайда болуын, өзгеруін және тоқтатылуын байланыстыратын объективті шындықтың мән-жайлары.

5. Заңмен күшейтілген және мемлекеттік мінез-құлық мүмкіндігімен қамтамасыз етілген міндетті тұлғаның тиісті, қажетті мінез-құлқының түрі мен өлшемі:

- A) заңды міндет;
- B) заңды жауапкершілік;
- C) субъективті құқық;
- D) объективті құқық;
- E) іс жүргізу құқығы.

6. Пайда болған салдарға сәйкес заңды фактілер бөлінеді:

- A) құқық құрушы, құқық өзгертуші, құқық Тоқтатушы;
- B) құқық құрушы және құқық Тоқтатушы;
- C) құқық құрушы және құқық өзгертуші;
- D) құқықты өзгертуші және құқықты Тоқтатушы;
- E) құқық өзгертуші және құқық иеленуші.

7. Төменде келтірілген іске асырудың қай түрі билік әрекеттерімен

байланысты:

- A) орындау;
- B) сәйкестік;
- C) пайдалану;
- D) қолдану;
- E) түсіндіру.

8. "Әкімшілік-құқықтық реттеу жүзеге асырылатын заңды құралдар жүйесі"?

- A) құқықтық реттеу түрі;
- B) құқықтық реттеу әдісі;
- C) заң техникасы;
- D) әкімшілік-құқықтық реттеу тетігі;
- E) заң шығару.

9. Әкімшілік – құқықтық реттеу тетігі:

- A) құқықтық реттеуге жататын қоғамдық қатынастар саласы;
- B) құқықтық реттеу пәнімен бірдей;
- C) мемлекет белгілейтін және санкциялайтын құқық нормаларымен

бірдей;

D) заңды құқықтар мен міндеттерді іске асыру актілерімен бірдей;

E) қоғамдық қатынастарды әкімшілік-құқықтық реттеу жүзеге асырылатын заңды құралдар жүйесі.

10. Әкімшілік-құқықтық реттеу тетігінің құрылымдық элементтері:

- A) әкімшілік құқық нормалары, әкімшілік құқықтық қатынастар, әкімшілік құқықтар мен міндеттерді іске асыру актілері;
- B) құқық қабілеттілігі, әрекет қабілеттілігі, азаптау қабілеті;
- C) объект, объективті тарап, субъект, субъективті тарап;
- D) заңдылық, құқықтық тәртіп, қоғамдық тәртіп;
- E) құқық бұзушылық және заңды жауапкершілік.

IV БӨЛІМ. МӘНЖАЗБАЛАРДЫҢ ТАҚЫРЫБТАРЫ

1. Әкімшілік құқық ұғымы құқық саласы ретінде.
2. Әкімшілік құқық туралы ғылым.
3. Атқарушы билік әкімшілік құқықтық реттеу объектісі ретінде.
4. Әкімшілік құқық нормалары.
5. Әкімшілік құқық көздері.
6. Халықаралық шарттар дереккөз ретінде әкімшілік құқық.
7. Әкімшілік-құқықтық қатынастар.
8. Әкімшілік құқық жүйесі.
9. Әкімшілік-іс жүргізу құқығы.
10. Азаматтардың құқықтары әкімшілік құқық нормаларында бекітілген.
11. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық бостандықтары.
12. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық міндеттері.
13. Шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдардың әкімшілік-құқықтық мәртебесі.
14. Қоғамдық бірлестіктердің әкімшілік-құқықтық мәртебесі.
15. Қоғамдық бірлестіктер құру тәртібі.
16. Қоғамдық бірлестіктердің түрлері.
17. Қоғамдық бірлестіктер мен атқарушы органдардың өзара іс-қимылы.
18. Діни бірлестіктер мәртебесінің әкімшілік-құқықтық аспектілері.
19. Мемлекеттік атқарушы органдар ұғымы.
20. Мемлекеттік атқарушы органдар жүйесі.
21. Мемлекеттік органның құзыреті туралы түсінік.
22. Мемлекеттік лауазым және мемлекеттік қызметші ұғымы.
23. Мемлекеттік лауазымдардың жіктелуі.
24. Мемлекеттік қызметші мәртебесінің құрылымы.
25. Мемлекеттік қызметшілердің құқықтары.
26. Мемлекеттік қызметшілердің құқықтары
27. Заңнамада белгіленген шектеулер мемлекеттік қызметшілер.
28. Мемлекеттік қызметшілерді көтермелеу.
29. Мемлекеттік қызмет бойынша ілгерілету.
30. Мемлекеттік қызметшілердің жауапкершілік түрлері.

V БӨЛІМ . ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУҒА ДАЙЫНДАЛУҒА АРНАЛҒАН СҰРАҚТАР

1. Қазіргі қазақстандық әкімшілік құқықты дамытудың негізгі үрдістері.
2. Қазіргі қазақстандық әкімшілік құқық.
3. Қылмысты әлеуметтік-құқықтық бақылаудың негізі ретінде Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінің эволюциясы.
4. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқығын қалыптастыру және дамыту мәселелері.
5. Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының өзгеруіне әсер еткен әлеуметтік-саяси тәртіп факторлары.
6. Қазақстанның әкімшілік құқықты дамыту бағытында ілгерілеу процесі.
7. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқығын дамытудың тарихи контекстінің ерекшеліктері.
8. Қылмысты әлеуметтік-құқықтық бақылаудың негізі ретінде қазақстандық әкімшілік құқықты кезең-кезеңімен қалыптастыру.
9. Мемлекеттік-құқықтық құрылымның және әкімшілік құқық жүйесін ұйымдастырудың жаңа саяси моделі.
10. Қазақстандық әкімшілік құқықты дамытудағы Қайшылықтар.
11. Әкімшілік құқық әдістері: қазіргі түсінік, түрлері, қолдану ерекшеліктері.
12. Әкімшілік құқық ғылымының түсінігі.
13. Әкімшілік құқық ғылымының қалыптасуы мен дамуы: полицейден әкімшілік құқыққа.
14. Қазақстан Республикасының қазіргі әкімшілік құқықтары.
15. Шет елдердің әкімшілік құқық ғылымы.
16. Құқық саласы ретінде әкімшілік құқықтың пәні, әдісі және жүйесі.
17. Әкімшілік құқық көздері.
18. Қазақстан құқығының құқықтық жүйесіндегі әкімшілік құқықтың орны.
19. Әкімшілік құқық ғылымының түсінігі, пәні және әдістері.
20. Заң ғылымдары жүйесіндегі әкімшілік құқық ғылымының орны.
21. Әкімшілік құқық ғылымын дамыту.
22. Ғылыми еңбектердегі әкімшілік құқықтың өзекті мәселелерін әзірлеу.
23. Әкімшілік құқық пен мемлекеттік басқаруды жетілдірудегі ғылымның рөлі.
24. "Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығының қазіргі жағдайы және даму перспективалары" оқу пәнінің пәні, міндеттері мен құрылымы.
25. Әкімшілік-құқықтық реттеу тетігінің кейбір аспектілері туралы.

26. Әкімшілік-құқықтық реттеу механизмінің түсінігі және оның элементтері.
27. Әкімшілік-құқықтық норма ұғымы.
28. Әкімшілік-құқықтық нормалардың құрылымы мен түрлері.
29. Уақыт пен кеңістіктегі әкімшілік-құқықтық нормалардың әрекеті.
30. Әкімшілік-құқықтық нормаларды іске асыру.
31. Әкімшілік құқық нормаларын іске асыру тәсілдері.
32. Әкімшілік-құқықтық қатынастардың түсінігі мен құрылымы, олардың түрлері.
33. Әкімшілік құқықтағы заңды фактілер. Әрекеттер мен оқиғалар.
34. Қазіргі жағдайда мемлекеттік басқаруды әкімшілік-құқықтық ұйымдастырудың негіздері.
35. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық ұйымының Әкімшілік құқық жүйесіндегі орны.
36. Әкімшілік құқық-Құқықтық нормалардың, институттардың, кіші салалардың тұтас жүйесі.
37. Мемлекеттік-басқару қатынастары: ұйымдық-құрылымдық және ұйымдастырушылық-функционалдық.
38. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық ұйымының мәні.
39. Мемлекеттік басқару түсінігі мен жүйесі.
40. Басқару субъектісі, басқару объектісі, басқару байланыстары (тікелей байланыстар, кері байланыстар).
41. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық ұйымының элементтері.
42. Басқаруды ұйымдастырудың құқықтық негіздері.
43. Басқарудағы салалық, салааралық және өңірлік принциптер.
44. Қазақстан Республикасындағы атқарушы биліктің жүйесі мен құрылымы.
45. Мемлекеттік басқарудың функциялары мен әдістері.
46. Адам мен азаматтың әкімшілік-құқықтық мәртебесі: түсінігі, мазмұны, қазіргі жағдайы.
47. Қазақстан Республикасы азаматтарының әкімшілік-құқықтық мәртебесі, әкімшілік құқық қабілеттілігі, әрекет қабілеттілігі, азаптау қабілеттілігі.
48. Әкімшілік құқық бойынша азаматтардың құқықтары мен бостандықтары.
49. Азаматтардың әкімшілік-құқықтық міндеттері.
50. Азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының заңды кепілдіктері.
51. Шетел азаматтары мен азаматтығы жоқ адамдардың әкімшілік-құқықтық мәртебесі.
52. Азаматтардың арнайы әкімшілік мәртебесі.
53. Адам мен азаматтың әкімшілік-құқықтық мәртебесін іске асыру кепілдіктері.
54. Әкімшілік реформа жағдайындағы атқарушы билік органдарының әкімшілік-құқықтық мәртебесі.

55. Атқарушы органның түсінігі және негізгі белгілері.
56. Атқарушы билік органдарының құқықтық мәртебесі мен түрлері.
57. Қазақстан Республикасындағы атқарушы билік органдарының жүйесі.
58. Атқарушы биліктің мемлекеттік органдары жүйесінің негізгі буындары.
59. Атқарушы биліктің мемлекеттік органдарының түрлері.
60. Қазақстан Республикасының Үкіметі: білім беру тәртібі, құрамы, негізгі өкілеттіктері.
61. Қабылданатын актілердің түрлері. Қызмет нысандары.
62. Қазақстан Республикасының атқарушы билік органдары.
63. Президент және оның мемлекеттік басқару саласындағы құқықтық мәртебесі.
64. Мемлекеттік қызметшілердің мәртебесін әкімшілік-құқықтық реттеудегі проблемалар.
65. Мемлекеттік қызмет түсінігі және түрлері. Мемлекеттік қызмет, оның мәні мен принциптері.
66. Мемлекеттік қызмет лауазымы. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет жүйесі.
67. Мемлекеттік қызметші және оның әкімшілік-құқықтық мәртебесі. Мемлекеттік қызметшілердің жіктелуі. Мемлекеттік қызметшінің міндеттері мен құқықтары.
68. Мемлекеттік қызметтегі құқық шектеулер.
69. Мемлекеттік қызметшілердің құқықтық және әлеуметтік кепілдіктері.
70. Мемлекеттік қызметті өткеру.
71. Мемлекеттік қызметшілерді көтермелеу және жауапкершілік.
72. Тәртіптік жауапкершілік және оның түрлері.
73. Мемлекеттік қызметті тоқтату.
74. Мемлекеттік басқарудың әкімшілік-құқықтық нысандарының қазіргі анықтамасы.
75. Мемлекеттік басқару нысандарының түсінігі және жіктелуі.
76. Басқарушылық қызметтің құқықтық және құқықтық емес (ұйымдық-техникалық және материалдық-техникалық іс-қимылдар) нысандары.
77. Заң шығару (құқық белгілеу) қызметі.
78. Құқық қолдану қызметі және оның түрлері (реттеуші және құқық қорғау).
79. Әкімшілік шарт және мемлекеттік басқару нысаны ретіндегі өзге де заңды маңызы бар іс-әрекеттер.
80. Басқарудың құқықтық актілері: түсінігі, белгілері, жариялау және мемлекеттік тіркеу тәртібі
81. Мемлекеттік басқару әдістері: теория мәселелері
82. Мемлекеттік басқару әдістерінің түсінігі мен мәні, оларды жіктеу.
83. Тіркеу, лицензиялау, сертификаттау, квоталау, қадағалау және т. б. Мемлекеттік басқарудың құқықтық әдістері.

84. Сендіру мемлекеттік басқару әдісі ретінде. Сендіру түсінігі және негізгі белгілері.

85. Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары азаматтарды көтермелеудің жоғары нысаны ретінде.

86. Әкімшілік мәжбүрлеудің түсінігі мен ерекшеліктері.

87. Оның мемлекеттік мәжбүрлеудің басқа түрлерінен айырмашылығы. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларын қолданудың мақсаттары мен негіздері.

88. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларының түрлері, олардың құқықтық сипаттамасы, қолдану мақсаттары мен негіздері.

89. Әкімшілік-алдын алу шаралары.

90. Әкімшілік бұлтартпау шаралары.

91. Әкімшілік мәжбүрлеу шараларын қолданудың заңдылығына кепілдік.

92. Мемлекеттік басқарудағы тәртіп пен заңдылықты қамтамасыз ету мәселелері.

93. Мемлекеттік басқарудағы заңдылық пен тәртіптің мазмұны мен маңызы.

94. Мемлекеттік басқарудағы заңдылық пен тәртіпті қамтамасыз ету тәсілдері.

95. Бақылаудың мәні мен түрлері. Бақылау және қадағалау.

96. Мемлекеттік бақылау және оның түрлері.

97. Заң шығарушы (өкілді) билік органдарының бақылауды жүзеге асыруы.

98. Сот бақылауының мәні мен ерекшеліктері, оның түрлері.

99. Тікелей және жанама сот бақылауы.

100. Атқарушы билік органдарын бақылау.

101. Прокуратураның жалпы қадағалауы, оның түсінігі, мақсаттары, міндеттері мен пәні.

102. Прокурордың заң бұзушылықтарға ден қою нысандары.

103. Әкімшілік қадағалаудың түсінігі, мазмұны және тән белгілері.

104. Әкімшілік қадағалау түрлері.

105. Ұйымдар мен азаматтардың қызметіне әкімшілік қадағалауды жүзеге асыратын субъектілер.

106. Азаматтардың өтініштері, олардың мемлекеттік басқарудағы заңдылық пен тәртіпті қамтамасыз етудегі рөлі.

107. Ғылым мен заңнамадағы әкімшілік жауапкершіліктің түсінігі мен негізі.

108. Әкімшілік құқық бұзушылықтың түсінігі мен негізгі белгілері.

109. Әкімшілік құқық бұзушылықтардың түрлері.

110. Әкімшілік құқық бұзушылықты қылмыс пен тәртіптік теріс қылықтан ажырату.

111. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың жалпы сипаттамасы.

112. Уақыт пен кеңістіктегі әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнаманың қолданылуы.

113. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнама саласындағы жүргізу пәндері.

114. Әкімшілік құқық бұзушылықтардың көптігі.
115. Әкімшілік жауапкершіліктің түсінігі мен негізгі белгілері. Оның заңды жауапкершіліктің басқа түрлерінен айырмашылығы.
116. Әкімшілік жауапкершіліктің заңды, нақты және іс жүргізу негіздері.
117. Әкімшілік жауапкершілік субъектілері.
118. Әкімшілік жауапкершілікті болдырмайтын мән-жайлар.
119. Құқық бұзушылық елеусіз болған кезде әкімшілік жауаптылықтан босату мүмкіндігі.
120. Әкімшілік жауапкершілік. Лауазымды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігі.
121. Заңды тұлғалардың әкімшілік жауапкершілігі.
122. Әкімшілік құқық бұзушылықтың құрамы: бастапқы және қайталама белгілер.
123. Әкімшілік жауапкершіліктің негізі ретінде әкімшілік құқық бұзушылықтың түсінігі мен негізгі белгілері.
124. Композициялардың түрлері және олардың белгілері. Құқықтық құрам әкімшілік жауапкершіліктің негізі ретінде.
125. Әкімшілік құқық бұзушылықтың объективті жағы: түсінігі мен сипаттамасы.
126. Әкімшілік құқық бұзушылық объектілерінің жіктелуі.
127. Жалпы рулық және әкімшілік құқық бұзушылықтың тікелей объектісі.
128. Әкімшілік құқық бұзушылықтың объективті жағы. Объективті жағының белгілері.
129. Әкімшілік құқық бұзушылық үшін жауапкершілікке тартылатын субъектілердің сипаттамасы.
130. Тақырыптың жалпы, арнайы және ерекше белгілері.
131. Әкімшілік құқық бұзушылықтың субъективті жағы. Әкімшілік құқық бұзушылықтың кінәсі, себебі және мақсаты.
132. Әкімшілік жазалардың мақсаттарын қараудың ғылыми тәсілдері.
133. Әкімшілік жазалар әкімшілік жауапкершілікті жүзеге асыру құралы ретінде.
134. Әкімшілік жаза тағайындаудың түсінігі, мақсаттары мен негіздері.
135. Әкімшілік жазаны тағайындаудың жалпы ережелері: ескіру мерзімі, жауапкершілікті жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлар, бірнеше әкімшілік құқық бұзушылық жасаған кезде жаза тағайындау, келтірілген залалды өтеу.
136. Әкімшілік жазалардың "негізгі" және "қосымша" шараларының сараланған институты.
137. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдар мен лауазымды адамдардың өзекті аспектілері.
138. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдардың түрлері.
139. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің соттарға ведомстволық бағыныстылығы.

140. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің ішкі істер (полиция) органдарына ведомстволық бағыныстылығы.
141. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істердің өзге органдар мен лауазымды адамдарға ведомстволық бағыныстылығы.
142. Бірнеше бағыныштылық. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті органдардың (лауазымды адамдардың) құзыретін ажырату.
143. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолданудың теориялық және практикалық негіздері.
144. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларының әлеуметтік-құқықтық сипаты және шарттылығы.
145. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолданудың халықаралық-құқықтық аспектілері және шетелдік тәжірибесі.
146. Қазақстан Республикасында әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдануды нормативтік-құқықтық регламенттеудің жалпы мәселелері.
147. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларының жіктелуі.
148. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын іске асырудың материалдық және процестік мәселелері.
149. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын іске асыру процесінде Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдары қызметкерлерінің құқықтық жауапкершілігінің проблемалық аспектілері.
150. Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету институтын іске асыру саласындағы қызметін жетілдірудің негізгі бағыттары.

VI БӨЛІМ. ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУҒА ДАЙЫНДЫҚ КЕЗІНДЕ МІНДЕТТІ РЕТІНДЕ ҰСЫНЫЛҒАН НЕГІЗГІ НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ АКТІЛЕРДІҢ ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 30 тамыздағы Конституциясы
2. "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V кодексі
3. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі №226 - V Қылмыстық кодексі
4. Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 29 шілдедегі № 350 - VI Әкімшілік рәсімдік кодексі
5. Қазақстан Республикасының 1994 жылғы 27 желтоқсандағы Азаматтық кодексі
6. "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 28 қыркүйектегі № 2464 Конституциялық заңы
7. "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 28 қыркүйектегі № 2464 Конституциялық заңы
8. "Прокуратура туралы" Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 5 қарашадағы № 155-VII ҚРЗ конституциялық заңы
9. "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы № 148 Заңы
10. "Құқықтық актілер туралы" Қазақстан Республикасының 2016 жылғы 6 сәуірдегі № 480-V ҚРЗ Заңы
11. "Қазақстан Республикасының Ішкі істер органдары туралы" Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 23 сәуірдегі № 199 - V Заңы
12. "Құқық бұзушылықтың алдын алу туралы" Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 29 сәуірдегі № 271-IV Заңы
13. "Ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы" Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 8 желтоқсандағы № 223-IV Заңы
14. "Азаматтардың қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге қатысуы туралы" 2004 жылғы 9 шілдедегі № 590 Қазақстан Республикасының Заңы
15. "Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарының нормаларын қолдану туралы" Жоғарғы Соттың 2008 жылғы 10 шілдедегі № 1 нормативтік қаулысы

16. "Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясат тұжырымдамасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы

17. "Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің жалпы бөлігінің нормаларын соттардың қолдануының кейбір мәселелері туралы" Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2016 жылғы 22 желтоқсандағы №12 нормативтік қаулысы

18. "Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің Ерекше бөлігінің нормаларын соттардың қолдануының кейбір мәселелері туралы" Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2017 жылғы 6 қазандағы № 7 нормативтік қаулысы

19. Жоғарғы Соттың 09.04.2012 ж. №1 "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын қолдану туралы" қаулысы

VII БӨЛІМ. ҚОРЫТЫНДЫ ЖӘНЕ АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУҒА ДАЙЫНДЫҚ КЕЗІНДЕ МІНДЕТТІ РЕТІНДЕ ҰСЫНЫЛҒАН НЕГІЗГІ ӘДЕБИЕТТЕРДІҢ ТІЗІМІ

1. Административное право. Академический курс (ответственный редактор А.А. Таранов), Алматы «Жеті-жарғы», 2017 г. - 196 с.
2. Административное право РК: Часть Общая: Учебник / Отв. ред. А.А.Таранов - 2-е изд., с изм.- Алматы: ЖетіЖарғы, 2018. – 225с.
3. Административное право РК: Часть Особенная: Учебник / Отв. ред. А.А.Таранов/ Алматы: ЖетіЖарғы, 2016. – 272с.
4. Бекетов О.И. Актуальные проблемы административного права // Государство и право. 2017 г. № 5.
5. Бельский К.С. К вопросу о предмете административного права // Государство и право. 2019 г. № 11.
6. Бельский К.С. О системе административного права // Государство и право. 2019 г. № 3.
7. Козлов Ю.М., Попов А.Л. Административное право Российской Федерации. М.: Зерцало, 2019. – 678с.
8. Правовые проблемы реформирования государственной службы суверенного Казахстана. Под ред. Сапарғалиева Г.С. Астана. Институт законодательства РК, 2020 г.
9. Старилов Ю.Н. Административная юстиция. М.: Изд-во «Норма» М., 2021 // Государство и право. Смоленск. 2021 г.
10. Административное право России Ч. 1. Учебник под ред. Коренева А. П. - М., 2018
11. Административное право. Учебник под ред. Коренева А. П. - Москва, 2019
12. Административное право РК. Учебник под ред. Таранова. - Алматы, 2019, Часть 1 (Общая).
13. Административное право РК. Учебник под ред. Таранова. - Алматы, 2008, Часть 1 (Особенная).
14. Административная деятельность ОНД. Часть общая. Учебник под ред. Коренев А. П. - М., 2003.
15. Бахрах Д.Н. Административное право России: Учебник для вузов. – Москва: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА), 2001. – 640 с.
16. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса. – Москва: ИНФОРМЦЕНТР, 2008. – 798 с.
17. Алехин А.П., Кармолицкий А.А., Козлов Ю.М. Административное право Российской Федерации. Учебник. – Москва: ЗЕРЦАЛО, 2020. – 672 с.

18. Веремеенко И.И. Механизм административно-правового регулирования в сфере охраны общественного порядка. - Москва, 2002
19. Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях (Общая часть): Альбом схем /Сост. В. Н. Лапшин, М. А. Кызылов. – Караганда, 2001. - 111 с.
20. Административно-юрисдикционная деятельность органов внутренних дел. Альбом схем. Учебное пособие. / В. Н. Лапшин, М. А. Кызылов и другие. Караганда, 2017.
21. Кисин В. Р. Административное правонарушение: понятие, состав, квалификация. - Москва, 2021.
22. Коренев А. П. Нормы административного права и их применение. - Москва, 2017
23. Петров Г.И. Советские административно-правовые отношения. - Москва, 2022.
24. Татарян В.Г., Яблонский И.Э. Правовые основы обеспечения безопасности граждан, общества и государства. Часть 1, справочник. - Караганды, 2021.
25. Татарян В.Г. Административное право Республики Казахстан. - Караганды, 2019.
26. Бекбергенов Н.А. Правоохранительная система в РК. Учебное пособие - Астана, 2017.
27. Сулейменова Г.Ж., Тусупбеков Р.Т. Правоохранительные органы Республики Казахстан. Курс лекций в схемах. Алматы – Караганда: Издательство ТОО «Арко», 2003. – 270 с.
28. Гуценко К. Ф., Ковалев М.А. Правоохранительные органы. Учебное методическое пособие.- Алматы, 2001.
29. Ибрагимов Х.Ю. Административное право Республики Казахстан. Алматы: Данекер, 2000.

VIII БӨЛІМ. ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫ

Тестілеу әкімшілік құқық бойынша білімді тексеруді жүзеге асыруға арналған. Тест тапсырмалары білім алушыларды оқу пәні бойынша даярлауға қойылатын жалпы талаптарды ескере отырып жасалды және ағымдағы, сондай-ақ үлгерімді бақылаудың қорытынды нысаны ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Білім алушыға жауаптың төрт нұсқасының бірін таңдау ұсынылады әр тапсырма үшін және оның әріптік белгісін белгілеңіз. Тапсырманы өткізіп жіберу немесе екі немесе одан да көп нұсқаны белгілеу қате жауап ретінде қарастырылады.

Тестілеу нәтижелері бойынша студентке келесі критерийлерді ескере отырып баға қойылады:

- 10-нан аспайтын қате жауаптар-өте жақсы;
- 20-дан аспайтын қате жауаптар – жақсы;
- 40 – тан аспайтын қате жауаптар-қанағаттанарлық;
- 40 – тан астам қате жауаптар қанағаттанарлықсыз.

1. Әкімшілік құқық-бұл реттейтін нормалардың жиынтығы:

- а) Неке және отбасы саласындағы қатынастар;
- б) шарттық және өзге де міндеттемелер, сондай-ақ мүліктік және олармен байланысты жеке мүліктік емес қатынастар;
- в) мемлекеттік басқару саласындағы қатынастар;
- г) жұмыс беруші мен қызметкер арасындағы еңбек қатынастары.

2. Әкімшілік құқық ең тығыз байланысты:

- а) азаматтық құқықпен;
- б) еңбек құқығымен;
- в) қылмыстық құқықпен;
- г) қаржылық құқықпен.

3. Әкімшілік құқықта қандай әдіс басым:

- а) теңдік;
- б) келісу;
- в) билік және бағыну;
- г) ынталандыру.

4. Әкімшілік құқық принциптерінің қатарына жатпайды:

- а) биліктің бөлінуі;

- б) жариялылық;
- в) шарт бостандығы;
- г) федерализм.

5. Ғылымның дамуын бастаған ғылым қалай аталады
Қазақстандағы әкімшілік құқық?

- а) саясаттану;
- б) өркениет;
- в) сот сараптамасы;
- г) полиция.

6. Аталған көрнекті әкімшілік ғалымдардың қайсысы
біздің замандасымыз емес пе?

- а) Бахрах Д.Н.;
- б) Елистратов А. и.;
- в) Коренев а. п.;
- г) Старилов Ю.Н.

7. Автокөлікті мемлекеттік есепке қою бойынша мінез-құлықты
реттейтін әкімшілік-құқықтық норма қандай ұйғарымға жатады?

- а) тыйым салу нормасы;
- б) міндетті норма;
- в) уәкілетті норма;
- г) ұсыныс нормасы.

8. Әкімшілік құқық бұзушылық жасағаны үшін жауапкершілікті
белгілейтін нормалар құрылымының ерекшелігі:

- а) қарапайым гипотеза;
- б) диспозицияның болмауы;
- в) санкцияның болуы;
- г) балама диспозиция.

9. Әкімшілік құқықтың қайнар көзі болып табылмайды:

- а) нормативтік-құқықтық акт;
- б) құқықтық әдет;
- в) сот прецеденті;
- г) нормативтік шарт.

10. Әкімшілік-құқықтық қатынастың ерекшелігі неде?

- а) құқық нормалары негізінде туындайды;
- б) қатысушылардың ерік - жігерінсіз мүмкін емес;
- в) мүліктік емес сипатта болады;
- г) мемлекеттік басқару органы қатысушы болып табылады.

11. Қандай жағдайда тік әкімшілік-құқықтық қатынастар пайда болады?

- а) ҚР Көлік министрлігі және ҚР Қаржы министрлігі;
- б) талапкер және қабылдау комиссиясы;
- в) ҚР Ішкі Істер Министрлігі және ІІМ басқармасы;
- г) салық қызметі

12. Әкімшілік-құқықтық қатынастарды туғызатын заң актісі:

- а) туылу;
- б) мерзімнің басталуы;
- в) министрдің бұйрығы;
- г) табу.

13. Азаматтың әкімшілік-құқықтық мәртебесін не сипаттай алмайды?

- а) төлқұжат алу;
 - б) жиһаз ғарнитурасын сатып алу;
 - в) тағайындау туралы қаулыға шағымдану
- әкімшілік жаза;
- г) ішкі істер органдарында қызмет өткеру.

14. Азаматтардың мемлекеттік қызмет саласындағы міндеттеріне басқару қолданылмайды:

- а) мемлекеттік және қызметтік тәртіпті сақтау;
- б) табиғатты қорғау;
- в) лицензия алу;
- г) еңбекке жарамсыз ата-аналарға қамқорлық жасау.

15. ҚР азаматының паспорты бірінші рет ауыстырылуға жатады адамның жетістіктері:

- а) 18 жыл;
- б) 20 жыл;
- в) 25 жыл;
- г) 30 жыл.

16. Азаматтардың өтініштерінің негізгі нысандарының қатарына жатпайды:

- а) өтініш;
- б) сұрау;
- в) ұсыныс;
- г) шағым.

17. Лауазымды тұлғаның өтініштерді қарау мерзімі азаматтарды құрайды:

- а) 10 күн;
- б) 20 күн;

- в) 30 күн;
- г) 60 күн.

18. ҚР-да болу шарттары мен уақытын ескере отырып, шетелдік азаматтардың қай санаты заңмен анықталмайды?

- а) уақытша тұратындар;
- б) тұрақты тұратындар;
- в) тұрақты тұратындар;
- г) уақытша болу.

19. Қазақстан Республикасына қонақ визасының қолданылу шекті мерзімі:

- а) 30 күн;
- б) 60 күн;
- в) 90 тәулік;
- г) 120 күн.

20. Шетелдіктерге қандай құқық берілмейді ҚР азаматтарына?

- а) Қарулы Күштерге қызметке кіру;
- б) ел аумағы шегінде еркін жүріп-тұру;
- в) мемлекеттік органға сайлауға қатысуға билік;
- г) еңбек қызметін жүзеге асыру.

21. Атқарушы билікті заң шығарушыдан не ажыратады?

- а) нормативтік-құқықтық актілерді қабылдау жөніндегі қызмет?
- б) мәжбүрлеу аппаратының болуы;
- в) бюджеттен қаржыландыру;
- г) шешім қабылдаудағы алқалылық.

22. Жүйені құрудың негізі қандай принцип емес атқарушы билік органдарының?

- а) федерализм;
- б) заңдылық;
- в) Бостандық және Тәуелсіздік;
- г) орталықтандыру мен орталықсыздандырудың үйлесімі.

23. ҚР атқарушы билік органдарының бірыңғай жүйесіне кірмейді:

- а) федералды атқарушы органдар;
- б) федералды атқарушы органдардың аумақтық органдары;
- в) ҚР субъектілерінің атқарушы билік органдары;
- г) жергілікті өзін-өзі басқарудың атқарушы органдары.

24. Атқарушы билік органдарының құрылымы бекітілді:

- а) Конституциялық заңмен;
- б) заңмен;
- в) Президент Жарлығымен;
- г) Үкімет қаулысымен

25. ҚР Үкіметінің құрамына:

- а) Президент, Үкімет төрағасы, оның орынбасарлары және Министрлер;
- б) Үкімет төрағасы, оның орынбасарлары
- в) Үкімет төрағасы, оның орынбасарлары, басшылары министрліктер мен ведомстволардың;
- г) Президент, Үкімет төрағасы

26. ҚР Үкіметінің Төрағасы лауазымға тағайындалады:

- А) Парламент;
- б) Парламенттің келісімімен ҚР Президенті;
- в) Сенаттың келісімімен ҚР Президенті
- г) ҚР Президенті Мәжілістің келісімімен

27. ҚР Үкіметі жариялауға құқылы емес:

- а) қаулылар;
- б) жарлықтар;
- в) өтініштер;
- г) өкімдер.

28. Жалпы ереже бойынша ҚР Үкіметінің ресми жарияланғаннан кейінгі актілері заңды күшіне енеді:

- а) 3 күн;
- б) 7 күн;
- в) 10 күн;
- г) 14 күн

29. ҚР Үкіметінің отырыстары өткізіледі:

- а) күн сайын;
- б) аптасына кемінде 1 рет;
- в) айына кемінде 1 рет;
- г) айына кемінде 2 рет

30. Министрлік функцияларды жүзеге асыруға құқылы:

- а) бақылау және қадағалау бойынша;
- б) нормативтік-құқықтық реттеу бойынша;
- в) құқық қолдану;
- г) мемлекеттік қызметтер көрсету бойынша.

31. Қызметке басшылықты ҚР Президенті жүзеге асыратын министрлік болып табылады:

- а) Қаржы министрлігі;
- б) ауыл шаруашылығы министрлігі;
- в) Білім және ғылым министрлігі;
- г) Әділет министрлігі.

32. Федералды және федералды қызметтерге бағынбайды агенттіктер:

- а) Энергетика министрлігі;
- б) Қорғаныс министрлігі;
- в) Сыртқы істер министрлігі;
- г) ауыл шаруашылығы министрлігі.

33. Атқарушы билік органы болып табылмайды:

- а) Сыртқы барлау қызметі;
- б) Табиғи ресурстар және экология министрлігі;
- в) Президент істерін басқару;
- г) Орталық банк.

34. Ұйымдық-құқықтық қазынашылық бұл формада:

- а) министрлік;
- б) федералды қызмет;
- в) федералды агенттік;
- г) федералды органның құрылымдық бөлімшесі атқарушы билік.

35. Мемлекеттік бюджеттен тыс жұмыстардың қызметін үйлестіру қорлар жүзеге асырылады:

- а) ҚР Үкіметі;
- б) министрліктермен;
- в) агенттіктермен;
- г) қызметтермен.

36. Мемлекеттік қызмет түрі:

- а) әскери қызмет;
- б) қоғамдық қызмет;
- в) жергілікті қызмет;
- г) шіркеу қызметі

37. Заңда мемлекеттік азаматтық қызметтің қандай сыныптық шені қарастырылмаған?

- а) жарамды мемлекеттік кеңесші;
- б) құпия кеңесші;
- в) референт;
- г) хатшы.

38. Мемлекеттік азаматтық қызмет болуы мүмкін:

- а) сайлау;
- б) аударма;
- в) конкурс;
- г) жергілікті халық.

39. Мемлекеттік азаматтық қызметте болудың шекті жасы:

- а) 55 жыл;
- б) 60 жыл;
- в) 65 жыл;
- г) 70 жыл

40. Мемлекеттік тәртіптік жазалардың қатарына азаматтық қызметшілерге жатпайды:

- а) сөгіс;
- б) айыппұл;
- в) толық емес лауазымдық сәйкестік туралы ескерту;
- г) жұмыстан шығару

41. ҚР Қарулы Күштерінде әскерге шақыру бойынша қызмет ету мерзімі:

- а) 12 ай;
- б) 18 ай;
- в) 24 ай;
- г) 36 ай.

42. Атқарушы органдар қызметінің маңызды нысаны билік сөйлейді:

- а) жария-құқықтық шарттар жасасу;
- б) материалдық-техникалық операциялар жасау;
- в) құқықтық актілерді шығару;
- г) ұйымдастыру іс-шараларын жүзеге асыру.

43. Мемлекеттік басқарудың қандай әдісі жоқ нақты адресат?

- а) бақылау;
- б) есепке алу;
- в) мәжбүрлеу;

г) сендіру.

44. Әкімшілік мәжбүрлеуге не тән емес?

- а) соттан тыс;
- б) қызметтен тыс;
- в) келісім;
- г) нормативтілік.

45. Құқық бұзушылықтармен қандай әкімшілік мәжбүрлеу шаралары қолданылады:

- а) бұлтартпау;
- б) қамтамасыз ету;
- в) жазалау;
- г) ескерту.

46. Бұл әкімшілік бұлтартпау шарасы емес:

- а) мәжбүрлеп емдеу;
- б) қаруды қолдану;
- в) заңсыз әрекетті тоқтату талабы;
- г) жазылым жоқ.

47. ҚР - дағы әкімшілік жауапкершіліктің заңнамалық негізі:

- а) тек ҚР ӘҚБтК;
- б) ҚР ӘҚБтК және ҚР Әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңдары;
- в) ҚР ӘҚБтК және ҚР Президентінің жарлықтары;
- г) ҚР ӘҚБтК, ҚР Президентінің Жарлықтары, ҚР Үкіметінің қаулылары

48. Әкімшілік жауапкершілік туындайды:

- а) 12 жастан бастап;
- б) 14 жастан бастап;
- в) 16 жастан бастап;
- г) 18 жастан бастап.

49. ӘҚБтК-де әкімшілік құқық бұзушылықтың қандай белгісі көрсетілмеген?

- а) зияндылық;
- б) кінә;
- в) заңсыздық;
- г) жазалану.

50. Аталған субъектілердің қайсысы әкімшілік жауапкершілікке тартылуы мүмкін:

- а) есі дұрыс емес;

- б) төтенше жағдайда әрекет ететін азамат қажеттілігі;
- в) шет мемлекеттің елшісі;
- г) полиция қызметкері.

51. Әкімшілік жазаларға жатпайды:

- а) ескерту;
- б) дисквалификация;
- в) бостандықты шектеу;
- г) міндетті жұмыстар.

52. ӘҚБтК бойынша арнайы құқықтан айырудың шекті мерзімі құрайды:

- а) 2 жыл;
- б) 3 жыл;
- в) 5 жыл;
- г) 10 жыл.

53. Әкімшілік қамауға алу мыналарға қатысты қолданылуы мүмкін:

- а) 14 жасқа дейінгі балалары бар әйелдер;
- б) III топтағы мүгедектер;
- в) кәмелетке толмағандар;
- г) әскери қызметшілер.

54. Әкімшілік қамауға алудың ең аз мерзімі:

- а) 1 күн;
- б) 2 күн;
- в) 3 тәулік;
- г) 5 күн.

55. Шетелдік азаматтар мен азаматтығы жоқ адамдарға қатысты қолданылатын әкімшілік жаза деп аталады:

- а) әкімшілік шығару;
- б) әкімшілік шығарып жіберу;
- в) депортация;
- г) реадмиссия

56. Қандай әкімшілік жаза қолданылуы мүмкін тек негізгі ретінде?

- а) жасау құралын немесе затты тәркілеу
әкімшілік құқық бұзушылық;
- б) әкімшілік айыппұл;
- в) көлік құралын басқару құқығынан айыру;
- г) өткізу орындарына баруға әкімшілік тыйым салу

ресми спорттық жарыстар өткізілетін күндері.

57. Жалпы ереже бойынша әкімшілік жауапкершілікке тарту мерзімі:

- а) 2 ай;
- б) 6 ай;
- в) 1 жыл;
- г) 3 жыл.

58. Әкімшілік процесс құқықтық процестің басқа түрлерінен ерекшеленеді:

- а) құқық нормаларымен операциялар жасау жөніндегі қызмет;
- б) тиісті процессуалдық нәтижелерді ресімдеу құжаттарда;
- в) қызметтің мемлекеттік-билік сипаты;
- г) Мемлекеттік орган тараптарының бірі ретінде қатысу басқарма немесе лауазымды тұлға.

59. Әкімшілік-юрисдикциялық іс жүргізу болып табылмайды:

- а) әкімшілік істер бойынша іс жүргізу құқық бұзушылықтар;
- б) шағымдар бойынша іс жүргізу;
- в) құқықтық актілерді қабылдау жөніндегі іс жүргізу;
- г) тәртіптік іс жүргізу.

60. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер бойынша іс жүргізу міндеттерінің қатарына жатпайды:

- а) құқық бұзушылықтардың себептері мен жағдайларын анықтау;
- б) құқық бұзушыларды жазалау;
- в) істі заңға дәл сәйкес шешу;
- г) шығарылған қаулының орындалуын қамтамасыз ету.

61. Әкімшілік құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу қағидаттарының қатарына енгізілмейді:

- а) өндірістің Ана тілі;
- б) үнемділік;
- в) құқық бұзушының кінәсі презумпциясы;
- г) іс бойынша материалдық шындыққа қол жеткізу.

62. Әкімшілік құқық бұзушылықтар бойынша іс жүргізудің факультативтік кезеңі:

- а) іс қозғау;
- б) істі қарау;
- в) қаулылар мен шешімдерді қайта қарау;
- г) қаулылардың орындалуы.

63. Жалпы ереже бойынша ашық отырыста әкімшілік құқық бұзушылық туралы істер қаралмайды:

- а) үлкен қоғамдық резонанс тудырады;
- б) заңмен қорғалатын құпияны қозғайтындар;
- в) олар бойынша өндіріске қатысушылар кәмелетке толмағандар;
- г) жаза ретінде тағайындалуы мүмкін әкімшілік қамауға алу.

64. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізуді болдырмайтын мән-жай болып табылмайды:

- а) әкімшілік құқық бұзушылық құрамының болмауы;
- б) құқық бұзушылық анықталған күннен бастап 1 жыл өтуі;
- в) құқық бұзушының өкінуі және ерікті түрде өтелуі зиян;
- г) өте қажет жағдайдағы адамның әрекеті.

65. Істер бойынша іс жүргізуге қатысушылардың қатарына әкімшілік құқық бұзушылықтар жатпайды:

- а) өзіне қатысты іс жүргізу жүргізіліп жатқан тұлға;
- б) прокурор;
- в) тергеуші;
- г) маман.

66. Әкімшілік істер бойынша іс жүргізуге қатысушы заң көмегін көрсететін құқық бұзушылықтар жәбірленуші деп аталады:

- а) қорғаушы;
- б) сарапшы;
- в) заңды өкіл;
- г) өкіл.

67. Әкімшілік құқық бұзушылық по бойынша іс жүргізуге аталған қатысушылардың қайсысы болуы мүмкін кәмелетке толмағандар?

- а) аудармашы;
- б) куәгер;
- в) сарапшы;
- г) қорғаушы.

68. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша іс жүргізіліп жатқан адамның болуы, әрине, қарау кезінде міндетті болып табылады:

- а) лауазымды адам жасаған құқық бұзушылық туралы істер;

- б) елеулі құқық бұзушылық туралы істер материалдық залал;
- в) әкеп соғуы мүмкін құқық бұзушылық туралы істер әкімшілік қамауға алу;
- г) қауіпсіздікке қол сұғатын құқық бұзушылық туралы істер жол қозғалысы.

69. Жеке тұлғаның заңды өкілі бола алмайды:

- а) әке;
- б) қамқоршы;
- в) бастық;
- г) бала асырап алушы.

70. Қандай шарт әдетте міндетті емес жұмыссыз:

- а) жынысы;
- б) саны екіден кем емес;
- в) істің нәтижесіне қызығушылық танытпау;
- г) кәмелетке толу.

71. Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша іс жүргізуге аталған қатысушылардың қайсысы іс материалдарымен танысуға шектелген?

- а) жәбірленуші;
- б) өзіне қатысты өндіріс жүргізіліп жатқан тұлға;
- в) қорғаушы;
- г) маман

72. Әкімшілік құқық бұзушылық по бойынша іс жүргізуге қатысушылардың қайсысы әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасалған сәттен бастап іске қатысуға жіберіледі құқық бұзушылық?

- а) сарапшы;
- б) жеке тұлғаның заңды өкілі;
- в) заңды тұлғаның заңды өкілі;
- г) аудармашы.

73. Прокурордың әкімшілік құқық бұзушылық ісін қозғауының іс жүргізу нысаны:

- а) хаттама;
- б) наразылық;
- в) ұсыну;
- г) қаулы.

74. Іс бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларының қатарына әкімшілік құқық бұзушылық жатпайды:

- а) жеткізу;

- б) жетек;
- в) кепіл;
- г) заттар мен құжаттарды алу.

75. Әкімшілік ұстаудың жалпы мерзімі:

- а) 1 сағатқа дейін;
- б) 3 сағатқа дейін;
- в) 6 сағатқа дейін;
- г) 12 сағатқа дейін.

76. Жалпы ереже бойынша әкімшілік тергеп тексеру мыналардан аспайтын мерзімде жүргізіледі:

- а) бір ай;
- б) екі ай;
- в) үш ай;
- г) алты ай.

77. Аталған адамдардың қайсысы әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі дәлелдеуге міндетті?

- а) қорғаушы;
- б) прокурор;
- в) заңды тұлғаның заңды өкілі;
- г) жәбірленуші.

78. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша дәлел ретінде әрекет ете алмайды:

- а) өзіне қатысты жүргізілетін адамның түсіндірмелері өндіріс;
- б) Әкімшілік құқық бұзушылық жасау құралы;
- в) әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама;
- г) сарапшының болжамы.

79. Жалпы ереже бойынша Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарау орны болып табылады:

- а) әкімшілік жүргізген органның орналасқан жері тергеу;
- б) істі қарайтын органның орналасқан жері;
- в) құқық бұзушылық жасалған жер;
- г) өзіне қатысты жүргізілетін адамның тұрғылықты жері өндіріс.

80. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қараудың жалпы мерзімі:

- а) 5 күн;

- б) 10 күн;
- в) 15 күн;
- г) 30 күн.

81. Бұл әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулы шығаруға іс жүргізуді тоқтатуға негіз болып табылмайды:

- а) іс жүргізуді болдырмайтын мән-жайлардың болуы;
- б) судьяның немесе жылды қарайтын лауазымды адамның қарсылық білдіруі;
- в) іс-әрекеттің маңыздылығы төмен болған кезде ауызша ескерту жариялау;
- г) іс-әрекетте болған кезде іс материалдарын прокурорға беру қылмыс белгілері.

82. Әкімшілік құқық бұзушылық по бойынша қаулының көшірмесі кімге берілмейді?

- а) жәбірленушіге;
- б) заңды өкілге;
- в) қорғаушыға;
- г) өзіне қатысты қаулы шығарылған адамға.

83. Әкімшілік қамауға алуды тағайындаумен әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулыға шағым жасалады:

- а) прокурорға;
- б) атқарушы биліктің Жоғары тұрған органына;
- в) жоғары тұрған лауазымды адамға;
- г) Жоғары тұрған сотқа.

84. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулыға шағымды соттың қарау мерзімі:

- а) 10 күн;
- б) 15 күн;
- в) 1 ай;
- г) 2 ай.

85. Шағымды қарау нәтижелері бойынша қандай шешім шығарыла алмайды?

- а) қаулыны өзгеріссіз қалдыру туралы;
- б) қаулының күшін жою және іс жүргізуді тоқтату туралы;
- в) қаулыны өзгерту және әкімшілік жазаны күшейту туралы;
- г) қаулының күшін жою және істі жаңа қарауға қайтару туралы.

86. Әкімшілік айыппұлды адам кешіктірмей төлеуге тиіс:

- а) 10 күн;

- б) 15 күн;
- в) 30 күн;
- г) 60 күн.

87. Заңда әкімшілік айыппұл төлеудің қандай тәртібі қарастырылмаған?

- а) төлем терминалы арқылы төлеу;
- б) істі қараған органның кассасына төлеу;
- в) айыппұл сомасын банкке бөліктер бойынша енгізу;
- г) айыппұл сомасын банкке есеп айырысу шотынан аудару.

88. Заңды күшіне енген Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулыға шағымдану және наразылық білдіру қандай тәртіппен жүзеге асырылады?

- а) апелляция тәртібімен;
- б) кассация тәртібімен;
- в) преюдиция тәртібімен;
- г) қадағалау тәртібімен.

89. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша Қаулы мерзімі өткеннен кейін орындалмайды:

- А) екі ай;
- б) алты ай;
- в) бір жыл;
- г) үш жыл.

90. Мемлекеттік басқарудағы заңдылықты түсінудің үштігінде не артық:

- а) әдіс ретінде;
- б) принцип ретінде;
- в) стиль ретінде;
- г) режим ретінде.

Думов Н.А.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ӘКІМШІЛІК ҚҰҚЫҒЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН
ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛЫ

ҚР ІІМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының
баспаханасында басылған
030011, Ақтөбе қ., 41 разъезд, Курсанттық тас жол, 1